

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 29ης Νοεμβρίου 2005 *

Στην υπόθεση T-62/02,

Union Pigments AS, πρώην Waardals AS, με έδρα το Bergen (Νορβηγία),
εκπροσωπούμενη από τους J. Magne Langseth και T. Olavson Laake, δικηγόρους,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον F. Castillo
de la Torre, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

με αντικείμενο αίτημα μερικής ακυρώσεως της αποφάσεως 2003/437/ΕΚ της
Επιτροπής, της 11ης Δεκεμβρίου 2001, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 81
της Συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση COMP/E-
1/37.027 — Φωσφορικός ψευδάργυρος) (ΕΕ 2003, L 153, σ. 1), ή, επικουρικός,
αίτημα μειώσεως του επιβληθέντος στην προσφεύγουσα προστίμου,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Lindh, Πρόεδρο, R. García-Valdecasas και J. D. Cooke, δικαστές,

γραμματέας: J. Plingers, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 2ας Ιουλίου 2004,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Πραγματικά περιστατικά

- 1 Η Union Pigments AS (πρώην Waardals AS, στο εξής: προσφεύγουσα ή Union Pigments), εταιρία νορβηγικού δικαίου, παράγει φωσφορικό ψευδάργυρο και τροποποιημένους τύπους φωσφορικού ψευδαργύρου. Το 2000, ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών της ανήλθε σε 7,09 εκατομμύρια ευρώ.

- 2 Μολονότι οι χημικοί τύποι τους μπορούν να ποικίλλουν ελαφρώς, τα ορθοφωσφορικά άλατα του ψευδαργύρου αποτελούν ομοιογενές χημικό προϊόν, το οποίο δηλώνεται με την ονομασία γένους «φωσφορικός ψευδάργυρος». Ο φωσφορικός ψευδάργυρος, ο οποίος παρασκευάζεται από το οξείδιο του ψευδαργύρου και το φωσφορικό οξύ, χρησιμοποιείται συχνά ως αντιδιαβρωτική μεταλλική χρωστική ουσία στη βιομηχανία χρωμάτων. Διατίθεται στην αγορά είτε ως κοινός φωσφορικός ψευδάργυρος είτε ως τροποποιημένος ή «ενεργοποιημένος» φωσφορικός ψευδάργυρος.
- 3 Το 2001, το μεγαλύτερο μέρος της παγκόσμιας αγοράς φωσφορικού ψευδαργύρου κατείχαν οι πέντε ακόλουθοι Ευρωπαίοι παραγωγοί: η Dr. Hans Heubach GmbH & Co. KG (στο εξής: Heubach), η James M. Brown Ltd (στο εξής: James Brown), η Société nouvelle des couleurs zinciques SA (στο εξής: SNCZ), η Trident Alloys Ltd (στο εξής: Trident) (πρώην Britannia Alloys & Chemicals Ltd, στο εξής: Britannia) και η Union Pigments. Μεταξύ του 1994 και του 1998, η αξία της αγοράς του κοινού φωσφορικού ψευδαργύρου ανερχόταν σε 22 εκατομμύρια ευρώ περίπου ετησίως σε παγκόσμιο επίπεδο και σε 15 έως 16 εκατομμύρια ευρώ περίπου ετησίως σε επίπεδο Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ). Στον ΕΟΧ, η Heubach, η SNCZ, η Trident (πρώην Britannia) και η Union Pigments κατείχαν αρκετά παρεμφερή μερίδια της αγοράς του κοινού φωσφορικού ψευδαργύρου, της τάξεως του 20 %. Η James Brown κατείχε σαφώς μικρότερο μερίδιο αγοράς. Οι αγοραστές του φωσφορικού ψευδαργύρου είναι μεγάλοι παραγωγοί χρωμάτων. Η αγορά χρωμάτων κυριαρχείται από ορισμένους πολυεθνικούς ομίλους εταιριών χημικών προϊόντων.
- 4 Στις 13 και 14 Μαΐου 1998, η Επιτροπή διενήργησε ταυτόχρονους και αιφνιδιαστικούς ελέγχους στους χώρους της Heubach, της SNCZ και της Trident, δυνάμει του άρθρου 14, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25). Από τις 13 έως τις 15 Μαΐου 1998, η Εποπτεύουσα Αρχή της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ), ενεργώντας κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής κατ' εφαρμογήν του άρθρου 8, παράγραφος 3, του πρωτοκόλλου 23 της Συμφωνίας ΕΟΧ, διενήργησε ταυτόχρονους και αιφνιδιαστικούς ελέγχους στους χώρους της Union Pigments, δυνάμει του άρθρου 14, παράγραφος 2, του κεφαλαίου II του πρωτοκόλλου 4 της συμφωνίας μεταξύ των κρατών της ΕΖΕΣ για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου.

- 5 Κατά τη διοικητική διαδικασία, η Union Pigments και η Trident ενημέρωσαν την Επιτροπή για την πρόθεσή τους να συνεργαστούν πλήρως μαζί της, σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 18ης Ιουλίου 1996, σχετικά με τη μη επιβολή ή τη μείωση των προστίμων σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 1996, C 207, σ. 4, στο εξής: ανακοίνωση περί συνεργασίας) και προέβησαν αμφότερες σε δηλώσεις όσον αφορά τη σύμπραξη (στο εξής: δήλωση της Union Pigments και δήλωση της Trident).
- 6 Στις 2 Αυγούστου 2000, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση αιτιάσεων κατά των επιχειρήσεων που είναι αποδέκτριες της αποφάσεως η οποία αποτελεί το αντικείμενο της υπό κρίση προσφυγής (βλ. σκέψη 7 κατωτέρω), περιλαμβανομένης της προσφεύγουσας.
- 7 Στις 11 Δεκεμβρίου 2001, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 2003/437/ΕΚ, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 81 της Συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση COMP/E-1/37.027 — Φωσφορικός ψευδάργυρος) (ΕΕ 2003, L 153, σ. 1). Η απόφαση της Επιτροπής που λαμβάνεται υπόψη προς έκδοση της παρούσας αποφάσεως είναι η κοινοποιηθείσα στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, η οποία επισυνάπτεται στο δικόγραφο της προσφυγής (στο εξής: προσβαλλομένη απόφαση). Η απόφαση αυτή διαφέρει από ορισμένες απόψεις από τη δημοσιευθείσα στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.
- 8 Με την προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή επισημαίνει ότι υπήρξε σύμπραξη μεταξύ της Britannia (Trident από 15ης Μαρτίου 1997), της Heubach, της James Brown, της SNCZ και της Union Pigments, από τις 24 Μαρτίου 1994 μέχρι τις 13 Μαΐου 1998. Η σύμπραξη περιορίστηκε στον κοινό φωσφορικό ψευδάργυρο. Πρώτον, τα μέλη της συμπράξεως συνήψαν συμφωνία κατανομής της αγοράς με ποσοστώσεις πωλήσεων για τους παραγωγούς. Δεύτερον, καθόριζαν «ελάχιστες» ή «συνιστώμενες» τιμές σε κάθε σύσκεψη, τις οποίες ακολουθούσαν εν γένει. Τρίτον, κατά ορισμένο μέτρο, υπήρξε κατανομή των πελατών.

- 9 Το διατακτικό της προσβαλλομένης απόφασεως έχει ως εξής:

«Άρθρο 1

Η Britannia [...], η [...] Hans Heubach [...], η James [...] Brown [...], η [SNCZ], η Trident [...] και η [Union Pigments] παρέβησαν τις διατάξεις του άρθρου 81, παράγραφος 1, της Συνθήκης και του άρθρου 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ, διά της συμμετοχής τους σε διαρκή συμφωνία ή/και εναρμονισμένη πρακτική στον τομέα του φωσφορικού ψευδαργύρου.

Η διάρκεια της παράβασης είχε ως εξής:

- α) στην περίπτωση της [...] Heubach [...], της James [...] Brown [...], της [SNCZ] και της [Union Pigments]: από τις 24 Μαρτίου 1994 μέχρι τις 13 Μαΐου 1998·
- β) στην περίπτωση της Britannia [...]: από τις 24 Μαρτίου 1994 μέχρι τις 15 Μαρτίου 1997·
- γ) στην περίπτωση της Trident [...]: από τις 15 Μαρτίου 1997 μέχρι τις 13 Μαΐου 1998.

[...]

Άρθρο 3

Τα ακόλουθα πρόστιμα επιβάλλονται για την παράβαση που αναφέρεται στο άρθρο 1:

- α) Britannia [...]: 3,37 εκατομμύρια ευρώ·

- β) [...] Heubach [...]: 3,78 εκατομμύρια ευρώ·

- γ) James [...] Brown [...]: 940 000 ευρώ·

- δ) [SNCZ]: 1,53 εκατομμύρια ευρώ·

- ε) Trident [...]: 1,98 εκατομμύρια ευρώ·

- στ) [Union Pigments]: 350 000 ευρώ.

[...]»

- 10 Για τον υπολογισμό των προστίμων, η Επιτροπή εφάρμοσε τη μεθοδολογία που εκτίθεται στις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ (ΕΕ 1998, C 9, σ. 3, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές) και την ανακοίνωση περί συνεργασίας.
- 11 Έτσι, η Επιτροπή καθόρισε κατ' αρχάς ένα «βασικό ποσό», με γνώμονα τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 261 έως 313 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 12 Όσον αφορά τον πρώτο παράγοντα, η Επιτροπή έκρινε ότι η παράβαση έπρεπε να χαρακτηριστεί ως «πολύ σοβαρή», λαμβανομένης υπόψη της φύσεως της υπό εξέταση συμπεριφοράς, του πραγματικού αντικτύπου της στην αγορά του φωσφορικού ψευδαργύρου και του γεγονότος ότι κάλυπτε το σύνολο της κοινής αγοράς και το σύνολο του ΕΟΧ, μετά την ίδρυσή του (αιτιολογική σκέψη 300 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Ανεξαρτήτως της μεγάλης σοβαρότητας της παραβάσεως, η Επιτροπή εξήγησε ότι θα ελάμβανε υπόψη το περιορισμένο μέγεθος της σχετικής αγοράς (αιτιολογική σκέψη 303 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 13 Η Επιτροπή εφάρμοσε «διαφοροποιημένη μεταχείριση» στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις προκειμένου, αφενός, να λάβει υπόψη της την πραγματική οικονομική δυνατότητα αυτών να προξενήσουν σημαντική βλάβη στον ανταγωνισμό και, αφετέρου, να καθορίσει το πρόστιμο σε ύψος το οποίο να διασφαλίζει επαρκές αποτρεπτικό αποτέλεσμα (αιτιολογική σκέψη 304 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Προς τούτο, η Επιτροπή κατέταξε τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις σε δύο κατηγορίες, με γνώμονα τη «σχετική σημασία τους στην οικεία αγορά». Έτσι, βασίστηκε στον κύκλο εργασιών που καθεμία από τις επιχειρήσεις αυτές πραγματοποίησε εντός του ΕΟΧ κατά το τελευταίο έτος της παραβάσεως με την πώληση του οικείου προϊόντος και έλαβε υπόψη της ότι η προσφεύγουσα, η Britannia (Trident από 15ης Μαρτίου 1997), η Heubach και η SNCZ ήσαν «οι μεγαλύτεροι παραγωγοί φωσφορικού ψευδαργύρου στον ΕΟΧ, με αρκετά παραπλήσια μερίδια αγοράς, που υπερέβαιναν ή προσέγγιζαν το 20 % περίπου» (αιτιολογικές σκέψεις 307 και 308 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Η προσφεύγουσα κατατάχθηκε, όπως και η Britannia, η Heubach, η SNCZ και η Trident, στην πρώτη κατηγορία («αρχικό ποσό» 3 εκατομμυρίων ευρώ). Η James Brown, της οποίας το μερίδιο αγοράς ήταν «σημαντικά μικρότερο», κατατάχθηκε στη δεύτερη κατηγορία («αρχικό ποσό» 750 000 ευρώ) (αιτιολογικές σκέψεις 308 και 309 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- 14 Ως προς τον σχετικό με τη διάρκεια παράγοντα, η Επιτροπή έκρινε ότι η παράβαση που μπορούσε να καταλογισθεί στην προσφεύγουσα ήταν «μέσης» διάρκειας, δεδομένου ότι διήρκεσε από τις 24 Μαρτίου 1994 μέχρι τις 13 Μαΐου 1998 (αιτιολογική σκέψη 310 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Κατά συνέπεια, προσαύξησε κατά 40% το αρχικό ποσό του προστίμου της προσφεύγουσας, καταλήγοντας έτσι σε «βασικό ποσό» 4,2 εκατομμυρίων ευρώ (αιτιολογικές σκέψεις 310 και 313 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 15 Περαιτέρω, η Επιτροπή έκρινε ότι δεν υπήρχε λόγος να δεχθεί την ύπαρξη επιβαρυντικών ή ελαφρυντικών περιστάσεων εν προκειμένω (αιτιολογικές σκέψεις 314 έως 336 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Επιπλέον, η Επιτροπή απέρριψε τα επιχειρήματα περί «δυσμενών οικονομικών συνθηκών» υπό τις οποίες δημιουργήθηκε η σύμπραξη και περί των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των οικειών επιχειρήσεων (αιτιολογικές σκέψεις 337 έως 343 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Ως εκ τούτου, η Επιτροπή καθόρισε το πρόστιμο σε 4,2 εκατομμύρια ευρώ «πριν από την ενδεχόμενη εφαρμογή της ανακοινώσεως περί [συνεργασίας]» όσον αφορά την προσφεύγουσα (αιτιολογική σκέψη 344 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 16 Εξάλλου, η Επιτροπή υπενθύμισε το όριο το οποίο δεν μπορεί να υπερβεί, σύμφωνα με το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, το πρόστιμο που θα επιβληθεί σε καθεμία από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις. Έτσι, το πρόστιμο της προσφεύγουσας πριν από την εφαρμογή της ανακοινώσεως περί συνεργασίας μειώθηκε σε 700 000 ευρώ και το πρόστιμο της SNCZ μειώθηκε σε 1,7 εκατομμύρια ευρώ. Το ύψος των προστίμων των λοιπών επιχειρήσεων πριν από την εφαρμογή της ανακοινώσεως περί συνεργασίας δεν επηρεάστηκε από αυτό το ανώτατο όριο (αιτιολογική σκέψη 345 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 17 Τέλος, η Επιτροπή χορήγησε στην προσφεύγουσα μείωση κατά 50% βάσει της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, λαμβανομένου υπόψη του ότι παρέσχε στην Επιτροπή λεπτομερή πληροφοριακά στοιχεία αφορώντα τις δραστηριότητες της συμπράξεως (αιτιολογικές σκέψεις 354 έως 356 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Το τελικό ποσό του επιβληθέντος στην προσφεύγουσα προστίμου ανήλθε έτσι σε 350 000 ευρώ (αιτιολογική σκέψη 370 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 18 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου την 1η Μαρτίου 2002, η προσφεύγουσα άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.
- 19 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία την ίδια ημερομηνία, η προσφεύγουσα υπέβαλε αίτηση ασφαλιστικών μέρων με αίτημα να διαταχθεί η αναστολή εκτελέσεως του άρθρου 3, στοιχείο στ', και του άρθρου 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως, κατά το μέτρο που της επιβάλλουν πρόστιμο.
- 20 Δεδομένου ότι οι διάδικοι συμφώνησαν ως προς τον τρόπο επιλύσεως της ένδικης διαφοράς ασφαλιστικών μέτρων, ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου, με διάταξη της 1ης Ιουλίου 2002, T-62/02 R, Waardals κατά Επιτροπής (μη δημοσιευθείσα στη Συλλογή), διέταξε τη διαγραφή της αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων από το πρωτόκολλο και επιφυλάχθηκε ως προς τα έξοδα.
- 21 Με έγγραφο της 18ης Νοεμβρίου 2003, η Επιτροπή πληροφόρησε το Πρωτοδικείο ότι η Union Pigments είχε τεθεί υπό δικαστική εκκαθάριση και ότι υπέθετε ότι αυτή θα παραιτείτο του δικογράφου της προσφυγής της. Απαντώντας σε ερώτηση του Πρωτοδικείου, ο διορισθείς από δικαστήριο εκκαθαριστής της Union Pigments επισήμανε, με έγγραφο της 12ης Δεκεμβρίου 2003, ότι η τελευταία αυτή εταιρία είχε τεθεί υπό δικαστική εκκαθάριση τον Ιούνιο του 2003, αλλά ότι αυτός είχε εξουσιοδοτήσει τους δικηγόρους της Union Pigments να συνεχίσουν τη διαδικασία.
- 22 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (πέμπτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία και, στο πλαίσιο των μέτρων οργάνωσης της διαδικασίας, κάλεσε την Επιτροπή να προσκομίσει ορισμένα έγγραφα και να απαντήσει σε ορισμένες έγγραφες ερωτήσεις. Η Επιτροπή συμμορφώθηκε προς τα αιτήματα αυτά.

23 Οι διάδικοι αγόρευαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά τη συνεδρίαση που διεξήχθη στις 2 Ιουλίου 2004.

24 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει ή να μεταρρυθμίσει το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως όσον αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως που της καταλογίστηκε·

— να ακυρώσει το άρθρο 3, στοιχείο στ', της προσβαλλομένης αποφάσεως ή να μειώσει το πρόστιμο·

— να δεχθεί το αίτημά της περί λήψεως μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας και περί διεξαγωγής αποδείξεων και, ιδίως, να κλητεύσει και να εξετάσει μάρτυρες και να της επιτρέψει την πρόσβαση στην καταρτισθείσα από την Επιτροπή έκθεση της ακροάσεως της 17ης Ιανουαρίου 2001·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

25 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

26 Η προσφεύγουσα προβάλλει δύο λόγους ακυρώσεως προς στήριξη της προσφυγής της. Ο πρώτος αντλείται από σφάλματα εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων κατά την εφαρμογή του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και ο δεύτερος από εσφαλμένο υπολογισμό του προστίμου και από παραβίαση γενικών αρχών.

1. Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από σφάλματα εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων κατά την εφαρμογή του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17

27 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι ο υπολογισμός του προστίμου τον οποίο πραγματοποίησε η Επιτροπή βασίζεται σε εσφαλμένη εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων. Η Επιτροπή δεν έλαβε αρκούντως υπόψη τις παρατηρήσεις που διατύπωσε η προσφεύγουσα όσον αφορά τις περιστάσεις της υποθέσεως και της συμμετοχής της στη σύμπραξη. Προσάπτει στην Επιτροπή ότι περιόρισε την υπόθεση τόσο χρονικά όσο και ως προς τα πραγματικά περιστατικά. Η προσέγγιση αυτή δεν παρέσχε στην Επιτροπή τη δυνατότητα να λάβει υπόψη παράγοντες ικανούς να δικαιολογήσουν, επί παραδείγματι, την αύξηση του προστίμου που πρέπει να επιβληθεί σε ορισμένες από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, λόγω της σοβαρότητας της παραβάσεως και λόγω άλλων περιστάσεων, και ενέχει έτσι το μειονέκτημα ότι όλες οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζονται κατά τον ίδιο τρόπο και μειώνονται οι δυνατότητες της προσφεύγουσας να τύχει ευνοϊκότερης αποφάσεως.

28 Ο λόγος αυτός ακυρώσεως έχει δύο σκέλη με τα οποία η προσφεύγουσα ισχυρίζεται τα εξής:

— ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε σφάλμα εκτιμήσεως ως προς τη διάρκεια της συμμετοχής της στην παράβαση και ως προς την αποχώρησή της από τη σύμπραξη·

- ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε σφάλματα εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων ως προς την προσφεύγουσα και τον ρόλο της στη σύμπραξη.

Επί του πρώτου σκέλους, αφορώντος τη διάρκεια της συμμετοχής της προσφεύγουσας στην παράβαση και την αποχώρησή της από τη σύμπραξη

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 29 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε σφάλμα εκτιμήσεως ως προς τη διάρκεια της συμμετοχής της στην παράβαση και ως προς την αποχώρησή της από τη σύμπραξη. Κατά παγια νομολογία, στην Επιτροπή εναπόκειται να αποδείξει όχι μόνον την ύπαρξη της συμπράξεως, αλλά και τη διάρκειά της (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 7ης Ιουλίου 1994, T-43/92, Dunlop Slazenger κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-441, σκέψη 79, και της 13ης Δεκεμβρίου 2001, T-48/98, Acecinox κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. II-3859, σκέψη 55). Η προσφεύγουσα υπενθυμίζει ότι η Επιτροπή διαπίστωσε ότι αυτή μετέσχε στην παράβαση από τις 24 Μαρτίου 1994 έως τις 13 Μαΐου 1998, ήτοι επί τέσσερα έτη και έναν μήνα (προσβαλλομένη απόφαση, άρθρο 1, στοιχείο α'). Η Επιτροπή, μολονότι διαπίστωσε ότι η προσφεύγουσα αποχώρησε προσωρινά από τη σύμπραξη (αιτιολογική σκέψη 125 της προσβαλλομένης αποφάσεως), ωστόσο δίδει ανακριβή εντύπωση ως προς την αποχώρηση αυτή, θέτοντας υπό αμφισβήτηση το «εάν πράγματι συνέβη» (αιτιολογική σκέψη 130 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 30 Η προσφεύγουσα υπενθυμίζει ότι ανακοίνωσε επισήμως την απομάκρυνσή της από τη σύμπραξη με τηλεομοιοτυπία της 24ης Απριλίου 1995, απαντώντας σε υπόμνηση που της απέστειλε το conseil européen des fédérations de l'industrie chimique (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Χημικής Βιομηχανίας, στο εξής: CEFIC), αφορώσα τα στατιστικά στοιχεία του Μαΐου, και ότι η απομάκρυνση αυτή διήρκεσε μέχρι τον Αύγουστο του 1995. Ισχυρίζεται ότι η εν λόγω απομάκρυνση διήρκεσε από πέντε έως έξι μήνες, δηλαδή από τον Μάρτιο του 1995, μήνα κατά τον οποίο αυτή δεν γνωστοποίησε κανένα αριθμητικό στοιχείο σχετικό με την αγορά, έως τα μέσα Αυγούστου του 1995. Επικουρικώς, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι έλαβε την απόφαση να αποχωρήσει από τη σύμπραξη «αμέσως μετά τη σύσκεψη [της 27ης Μαρτίου 1995]», τούτο δε σύμφωνα με τα συμπεράσματα του σημειώματος της 30ής Μαρτίου 1995.

31 Η προσφεύγουσα φρονεί ότι κακώς η Επιτροπή θεώρησε ότι η απομάκρυνσή της από τη σύμπραξη ήταν πράξη στερούμενη αποτελεσμάτων. Διευκρινίζει ότι, χωρίς τα στοιχεία της, οι στατιστικές που κατάρτιζε το CEFIC δεν μπορούσαν να είναι ορθές και, συνεπώς, είχαν λιγότερη αξία για τη σύμπραξη. Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι έλαβε παραγγελία από την πελάτιδα Tekno Winter (στο εξής: Teknos), στην οποία παρέδωσε ένα εμπορευματοκιβώτιο μετά την αποχώρησή της από τη «λέσχη» τον Απρίλιο του 1995, τούτο δε εκτός του πλαισίου της συμφωνίας κατανομής που είχαν συνάψει τα λοιπά μέρη της συμπράξεως. Απαντώντας στο επιχείρημα που προέβαλε η Επιτροπή με την προσβαλλομένη απόφαση, κατά το οποίο η εν λόγω αποχώρηση δεν αποδεικνύει μια απόλυτα αυτόνομη εμπορική συμπεριφορά, δεδομένου ότι το γεγονός ότι η σύμπραξη εξακολουθούσε να λειτουργεί πρέπει να ασκούσε επιρροή στις εμπορικές της αποφάσεις, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι το γεγονός ότι αυτή δεν υπέκειτο πλέον στους περιορισμούς που επέβαλλε το καρτέλ τής επέτρεψε να ενεργεί εις βάρος αυτού. Το γεγονός ότι έλαβε παραγγελία από την Teknos μπορεί να θεωρηθεί μόνον ως απόδειξη μιας «απόλυτα αυτόνομης» «εμπορικής συμπεριφοράς». Όσον αφορά το επιχείρημα της Επιτροπής ότι πρέπει να τεκμαίρεται, πλην αποδείξεως του εναντίου, ότι η επιχείρηση που εξακολουθεί να δρα στην αγορά λαμβάνει υπόψη τα πληροφοριακά στοιχεία που έχει ανταλλάξει με τους ανταγωνιστές της για να καθορίσει τη συμπεριφορά της στην αγορά αυτή, η προσφεύγουσα αντιτείνει ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να ήθελε να πει ότι η προσφεύγουσα έπρεπε να αποχωρήσει από την αγορά. Εξάλλου, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι δεν είχε κανένα λόγο να δώσει βάση στις πληροφορίες που έλαβε ούτε να ενεργήσει σύμφωνα με αυτές, διότι, αφενός, οι συνιστώμενες τιμές δεν τηρούνταν στις σκανδιναβικές χώρες και οι ισχύουσες τιμές ήσαν χαμηλότερες του κόστους «το οποίο, όπως μπορεί να υποτεθεί, δεν ήταν πολύ χαμηλότερο του κόστους της προσφεύγουσας», και διότι, αφετέρου, οι ανταλλαγές πληροφοριακών στοιχείων όντως έπαυσαν από τον Μάρτιο του 1995.

32 Με το υπόμνημα απαντήσεως, η προσφεύγουσα προσθέτει ότι δεν συμπεριφέρθηκε απλώς ως επιχείρηση που, παρά τη διαβούλευση με τους ανταγωνιστές της, ακολουθεί μια λίγο ως πολύ ανεξάρτητη πολιτική στην αγορά (απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, Τ-327/94, SCA Holding κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-1373, σκέψη 142). Συγκεκριμένα, η προσφεύγουσα αντιστρατεύθηκε ευθέως τα αντίθετα στον ανταγωνισμό αποτελέσματα που επιδίωκαν οι λοιποί μετέχοντες (προπαρατεθείσα απόφαση SCA Holding κατά Επιτροπής, σκέψη 143). Η αρχή της ασφαλείας δικαίου επιβάλλει στην Επιτροπή να αποδείξει ότι η προσφεύγουσα μετέσχε σε περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές κατά το διάστημα εκείνο (απόφαση του Πρωτοδικείου της 20ής Μαρτίου 2002, Τ-21/99, Dansk Rørindustri κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-1681, σκέψη 62). Εν

προκειμένω, η Επιτροπή δεν προσκόμισε αποδείξεις προς τούτο. Κατά συνέπεια, πρέπει να συναχθεί ότι η προσφεύγουσα δεν μετέσχε στη σύμπραξη κατά το διάστημα αυτό. Όσον αφορά τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι η παράβαση μπορούσε να μην είναι διαρκής αν η αποχώρηση είχε ως αποτέλεσμα να στερήσει τα ανταλλασσόμενα πληροφοριακά στοιχεία από κάθε πρακτική χρησιμότητα, η προσφεύγουσα απαντά ότι τούτο ακριβώς συμβαίνει εν προκειμένω, δεδομένου ότι τα ανταλλασσόμενα μεταξύ των λοιπών μετεχόντων πληροφοριακά στοιχεία δεν είχαν καμία χρησιμότητα ελλείψει αριθμητικών δεδομένων προερχομένων από την ίδια.

33 Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι η Επιτροπή δίδει εσφαλμένη εντύπωση ως προς τα γεγονότα, χαρακτηρίζοντας την αποχώρησή της από τη σύμπραξη ως «προσωρινή». Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, όταν αποχώρησε κατά τα ανωτέρω, δεν είχε την πρόθεση να το πράξει για σύντομο μόνο διάστημα. Τούτο αποδεικνύει ιδίως το γεγονός ότι έλαβε παραγγελία από την Teknos.

34 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η προσβαλλομένη απόφαση προφανώς βασίζεται στην υπόθεση ότι αυτή μετέσχε στη σύσκεψη της συμπράξεως στο Λονδίνο στις 12 Ιουνίου 1995. Η Επιτροπή, εγείροντας το ζήτημα αν η προσφεύγουσα μετέσχε στη σύσκεψη αυτή ή όχι, μη καταλήγοντας όμως επί του σημείου αυτού, βασίζει την απόφασή της σε εσφαλμένη εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων. Η προσφεύγουσα υπενθυμίζει ότι πληροφόρησε την Επιτροπή, τόσο με τη δήλωσή της όσο και με την απάντησή της στην ανακοίνωση αιτιάσεων, ότι μετέσχε σε σύσκεψη με έναν εκπρόσωπο της Heubach στο Heathrow (Λονδίνο) στις 12 Ιουνίου 1995. Ωστόσο, ο σκοπός και η ημερήσια διάταξη της συσκέψεως αυτής δεν είχαν καμία σχέση με τη σύμπραξη. Η προσφεύγουσα δέχεται ότι μπορεί να διεξήχθη σύσκεψη του καρτέλ κατά την ίδια ημερομηνία στο Heathrow, αλλά εμμένει στο ότι δεν παρέστη. Η προσφεύγουσα θεωρεί ότι δεν μπορούν να γίνουν υποθέσεις επί των πολυαριθμών λόγων που μπορεί να ώθησαν την Heubach να προτείνει αυτόν τον τόπο και αυτή την ημερομηνία για τη σύσκεψη. Ισχυρίζεται ότι επισήμανε με τη δήλωσή της ότι η Heubach επωφελήθηκε από τη σύσκεψη αυτή προκειμένου να της ζητήσει να επανέλθει στη «λέσχη», αλλά ότι αρνήθηκε την πρόσκληση να μετάσχει στη σύσκεψη της «λέσχης», πράγμα το οποίο εξάλλου ώθησε τους λοιπούς μετέχοντες να τη θεωρήσουν ως «ξένη».

- 35 Η Επιτροπή αμφισβητεί ότι η προσφεύγουσα όντως αποχώρησε από τη σύμπραξη και ότι η ίδια κακώς παρέλειψε να λάβει υπόψη της το γεγονός αυτό (αιτιολογικές σκέψεις 230 έως 234 της προσβαλλομένης απόφασης). Ισχυρίζεται ιδίως ότι η δήθεν αποχώρηση διαρκείας τριών μηνών και έξι ημερών πρέπει να εκτιμηθεί υπό το πρίσμα του ότι η επίμαχη παράβαση συνίστατο στη συμμετοχή σε συμφωνία και/ή εναρμονισμένη πρακτική (απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Δεκεμβρίου 1975, 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, *Suiker Unie* κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1975, σ. 507, σκέψεις 164 και 173).

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 36 Από τη νομολογία προκύπτει ότι στην Επιτροπή εναπόκειται να αποδείξει όχι μόνον την ύπαρξη της συμπράξεως, αλλά και τη διάρκειά της (αποφάσεις *Acerinox* κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 29, σκέψη 55, και *Dunlop Slazenger* κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 29, σκέψη 79). Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στη σύμπραξη από τις 24 Μαρτίου 1994 μέχρι τον Μάρτιο ή τον Απρίλιο του 1995 και από την 1η Αυγούστου 1995 μέχρι τις 13 Μαΐου 1998. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι απομακρύνθηκε από τη σύμπραξη από τον Μάρτιο του 1995 μέχρι την 1η Αυγούστου 1995.
- 37 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι υπάρχουν όντως ενδείξεις από τις οποίες προκύπτει ότι η προσφεύγουσα απομακρύνθηκε από τη σύμπραξη επί ορισμένο διάστημα. Έτσι, απαντώντας σε αίτημα του CEFIC να γνωστοποιήσει τις στατιστικές της για τον Μάρτιο του 1995, η προσφεύγουσα επισήμανε, με τηλεομοιοτυπία της 24ης Απριλίου 1995, ότι «αποχωρεί από την υποομάδα της Ενώσεως Παραγωγών Φωσφορικού Ψευδαργύρου» και ότι, για τον λόγο αυτόν, δεν θα διαβιβάζει πλέον στατιστικές. Η απάντηση αυτή είναι σύμφωνη προς το εσωτερικό σημείωμα που απηύθυνε στις 30 Μαρτίου 1995 ο διευθυντής πωλήσεων στα άλλα διευθυντικά στελέχη της προσφεύγουσας (στο εξής: σημείωμα της 30ής Μαρτίου 1995), το οποίο περιέχει τη σύσταση περί αποχωρήσεως από τη σύμπραξη. Επιπλέον, δεν αμφισβητείται ότι η προσφεύγουσα δεν γνωστοποίησε τις στατιστικές της στις λοιπές εμπλεκόμενες επιχειρήσεις μεταξύ της 24ης Απριλίου και της 1ης Αυγούστου 1995.

- 38 Ωστόσο, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η Επιτροπή ορθώς κατέληξε ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στη σύμπραξη, χωρίς πραγματική διακοπή, μεταξύ της 24ης Μαρτίου 1994 και της 13ης Μαΐου 1998.
- 39 Κατά τη νομολογία, η συμπεριφορά του επιχειρηματία που ακολουθεί θεμιτές πρακτικές ανταγωνισμού χαρακτηρίζεται από τον αυτόνομο τρόπο κατά τον οποίο αυτός καθορίζει την πολιτική που σκοπεύει να ακολουθήσει στην κοινή αγορά (απόφαση *Suiker Unie* κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 35, σκέψη 173). Ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι η προσφεύγουσα δεν μετέσχε στις δραστηριότητες της συμπράξεως από το τέλος Μαρτίου του 1995 μέχρι την 1η Αυγούστου 1995, πρέπει να θεωρηθεί ότι αυτή δεν άρχισε εκ νέου να ασκεί πραγματικά αυτόνομη πολιτική στην αγορά κατά το σύντομο αυτό διάστημα. Το πλεονέκτημα που αντλούσε από την πρόσβαση στις στατιστικές των λοιπών μελών δεν εξέλιπε κατά την ημερομηνία αποχωρήσεως της προσφεύγουσας από τη σύμπραξη. Μπορεί να υποτεθεί ότι η προσφεύγουσα ελάμβανε υπόψη τα πληροφοριακά στοιχεία που είχε ανταλλάξει με τους ανταγωνιστές της, περιλαμβανομένων των ανταλλαγέντων κατά τη σύσκεψη της 27ης Μαρτίου 1995, για να καθορίσει τη συμπεριφορά της στην αγορά αυτή, παρά την υποτιθέμενη αποχώρησή της (βλ., υπό την έννοια αυτή, τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 8ης Ιουλίου 1999, C-49/92 P, Επιτροπή κατά *Anic Partecipazioni*, Συλλογή 1999, σ. I-4125, σκέψη 121, και C-199/92 P, *Hüls* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-4287, σκέψη 162). Προσθετόν ότι η προσφεύγουσα δέχεται ότι, τον Αύγουστο του 1995, επανέκαμψε στη σύμπραξη, διότι είχε επείγουσα ανάγκη πληροφοριακών στοιχείων σχετικών με την αγορά (σημείο 67 της δηλώσεως της *Union Pigments*).
- 40 Επιπλέον, επισημαίνεται ότι, όταν επανέκαμψε στη σύμπραξη, η προσφεύγουσα παρέσχε στα λοιπά μέλη στατιστικές καλύπτουσες αναδρομικώς το σύνολο του διαστήματος της δήθεν απομακρύνσεώς της. Κατά συνέπεια, η απόφασή της να παύσει να διαβιβάζει στατιστικές είχε περιορισμένα μόνον αποτελέσματα. Προσθετόν ότι η προσφεύγουσα δεν αμφισβήτησε ότι το μερίδιο αγοράς που κατείχε το 1995 συνέπιπτε με το συμφωνηθέν κατά τις συσκέψεις της συμπράξεως.
- 41 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι παρέδωσε ένα εμπορευματοκιβώτιο στην *Teknos* μετά την αποχώρησή της από τη σύμπραξη, τούτο δε εκτός του πλαισίου της συμφωνίας κατανομής. Ορθώς όμως η Επιτροπή κατέληξε ότι η προσφεύγουσα έλαβε την παραγγελία αυτή διότι ενήργησε βάσει πληροφοριακών στοιχείων τα

οποία έλαβε στο πλαίσιο των συμφωνιών της συμπράξεως (βλ., υπό την έννοια αυτή, την προπαρατεθείσα στη σκέψη 39 νομολογία). Κατά τη συμφωνία κατανομής ως προς την Teknos, κανένας παραγωγός πλην αυτού ο οποίος «είχε σειρά» δεν μπορούσε να χρεώσει τιμή χαμηλότερη από την καθορισθείσα για την Teknos. Δεν αμφισβητείται ότι η προσφεύγουσα παρέδωσε την εν λόγω παραγγελία στην Teknos τον Απρίλιο του 1995 (αιτιολογική σκέψη 230 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Η Επιτροπή μπορούσε θεμιτώς να καταλήξει ότι η προσφεύγουσα έλαβε την παραγγελία αυτή διότι γνώριζε την τιμή που είχε καθορισθεί κατά την προηγούμενη σύσκεψη, δηλαδή κατά τη σύσκεψη της 27ης Μαρτίου 1995. Η συμπεριφορά της προσφεύγουσας συναφώς αποτελεί κλασσικό παράδειγμα ενός μετέχοντος σε σύμπραξη ο οποίος εκμεταλλεύεται τη σύμπραξη αυτή προς όφελός του, πράγμα το οποίο δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη προς ελάφρυνση της ευθύνης του μετέχοντος αυτού (βλ., υπό την έννοια αυτή, την απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, T-308/94, Cascades κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-925, σκέψη 230).

- 42 Εξάλλου, παρατηρείται ότι η προσφεύγουσα δεν αποχώρησε από τη σύμπραξη για να την καταγγείλει στην Επιτροπή ή ακόμη για να υιοθετήσει εκ νέου συμπεριφορά συνιστάμενη στον θεμιτό και ανεξάρτητο ανταγωνισμό στη σχετική αγορά. Αντιθέτως, από το σημείωμα της 30ής Μαρτίου 1995 προκύπτει ότι η προσφεύγουσα επιχείρησε να χρησιμοποιήσει τη δήθεν αποχώρησή της από τη σύμπραξη για να εκμεταλλευθεί καλύτερα τη σύμπραξη προς όφελός της. Σύμφωνα με το σημείωμα αυτό, η προσφεύγουσα θεώρησε ότι οι λοιποί μετέχοντες διατηρούσαν εσωτερική συνεργασία στο πλαίσιο της συμπράξεως και ότι είχαν καταναείμει τους πελάτες και τις αγορές εις βάρος της. Παρά το αίτημα που υπέβαλε προς τούτο η προσφεύγουσα κατά τη σύσκεψη της συμπράξεως της 27ης Μαρτίου 1995, οι λοιποί μετέχοντες δεν ήσαν διατεθειμένοι να εξετάσουν το ενδεχόμενο αυξήσεως του μεριδίου της προσφεύγουσας στην αγορά. Το σημείωμα αυτό αναφέρει το εν λόγω γεγονός ως λόγο αποχωρήσεως από τη σύμπραξη. Το σημείωμα αυτό αποδεικνύει επίσης ότι η προσφεύγουσα αντιμετώπιζε ρητώς το ενδεχόμενο να επανακάμψει αργότερα στη σύμπραξη. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα δεν αποχώρησε αποφασιστικά από τη σύμπραξη και ότι μετέσχε εκ νέου στη σύμπραξη μερικούς μόλις μήνες μετά τη δήθεν αποχώρησή της από αυτήν, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι αυτή χρησιμοποίησε την εν λόγω απομάκρυνση για να επιχειρήσει να επιτύχει καλύτερους όρους στο πλαίσιο της συμπράξεως, πράγμα το οποίο αποτελεί ένα άλλο παράδειγμα μετέχοντος ο οποίος εκμεταλλεύεται τη σύμπραξη προς όφελός του (βλ., υπό την έννοια αυτή, την προπαρατεθείσα στη σκέψη 41 νομολογία).

- 43 Το γεγονός ότι η προσφεύγουσα δεν παρέστη στη σύσκεψη της 12ης Ιουνίου 1995 και μόνο δεν μπορεί να λειτουργήσει ως ελαφρυντική περίσταση για τη συμμετοχή της στη σύμπραξη, η οποία διήρκεσε περισσότερο από τέσσερα έτη. Προσθετόν ότι η προσφεύγουσα διατηρούσε επαφή με τις λοιπές εμπλεκόμενες επιχειρήσεις κατά το κρίσιμο διάστημα, όπως προκύπτει από το ότι παρέστη σε σύσκεψη με την Heubach στις 12 Ιουνίου 1995 στο αεροδρόμιο του Heathrow, και μάλιστα την ίδια ημερομηνία και στον ίδιο τόπο με τη σύσκεψη της συμπράξεως.
- 44 Επομένως, το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.

Επί του δευτέρου σκέλους, το οποίο αφορά τα σφάλματα εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων ως προς την προσφεύγουσα και τον ρόλο της στη σύμπραξη

- 45 Το δεύτερο αυτό σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως περιλαμβάνει πέντε αιτιάσεις, με τις οποίες η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε σφάλματα εκτιμήσεως όσον αφορά:

— την εξέλιξη της καταστάσεώς της αφότου άρχισαν οι έλεγχοι

— την επιρροή της στη σχετική αγορά

- τη συμμετοχή της στη σύμπραξη πριν από το 1994 και το γεγονός ότι δεν προέτρεψε άλλες επιχειρήσεις να διαπράξουν την παράβαση·

- το γεγονός ότι δεν υπήρξε πλήρες μέλος της συμπράξεως·

- το γεγονός ότι έπαυσε αμέσως την παράβαση.

Επί της πρώτης αιτιάσεως, η οποία αφορά την εξέλιξη της καταστάσεως της προσφεύγουσας αφότου άρχισαν οι έλεγχοι

- Επιχειρήματα των διαδίκων

⁴⁶ Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν έλαβε προσηκόντως υπόψη της την επιδείνωση της οικονομικής της καταστάσεως, ενώ είχε αναφέρει το γεγονός αυτό στα έγγραφα που αντάλλαξε με αυτήν πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως. Έπρεπε να ληφθούν επίσης υπόψη πιο πρόσφατες εξελίξεις.

⁴⁷ Πρώτον, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι κακώς η Επιτροπή διαπιστώνει, στην προσβαλλομένη απόφαση, ότι «σήμερα απασχολεί 30 περίπου εργαζομένους» (αιτιολογική σκέψη 28). Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι επισήμανε στην Επιτροπή ότι είχε μόλις 25 εργαζομένους.

- 48 Δεύτερον, η προσφεύγουσα επικαλείται την κρίσιμη οικονομική της κατάσταση. Ο κύκλος εργασιών της μειώθηκε από 68,7 εκατομμύρια νορβηγικές κορώνες (ΝΟΚ) το 1997 σε 57,2 εκατομμύρια ΝΟΚ (ήτοι 6,92 εκατομμύρια ευρώ περίπου) το 2001. Οι δραστηριότητές της δεν είναι αποδοτικές, όπως αποδεικνύουν οι ζημιές 317 589 ευρώ και 310 659 ευρώ που υπέστη το 2000 και το 2001, αντιστοίχως. Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι, το 1997, είχε καθαρό αποτέλεσμα, πριν από την επιβολή φόρου, ανερχόμενο σε 1 148 837 ΝΟΚ, αλλά ότι, το 2000 και το 2001, το αποτέλεσμα αυτό ανήλθε, αντιστοίχως, σε 3 413 554 και σε 3 496 000 ΝΟΚ. Εξάλλου, οι ίδιοι πόροι της μειώθηκαν σημαντικά κυρίως λόγω των σημαντικών ζημιών που σημειώθηκαν το 2000 και το 2001. Το 2001, οι ίδιοι πόροι της ανήλθαν μόλις σε 466 095 ΝΟΚ (ήτοι περίπου 58 300 ευρώ). Αντιπροσωπεύουν το 15 % του προστίμου που επέβαλε η Επιτροπή.
- 49 Η προσφεύγουσα υπενθυμίζει ότι δεν ήταν σε θέση να τύχει τραπεζικής εγγυήσεως προς εξασφάλιση της πληρωμής του προστίμου και ότι, ως εκ τούτου, υπέβαλε αίτηση ασφαλιστικών μέτρων ενώπιον του Πρωτοδικείου με αίτημα την αναστολή της εν λόγω πληρωμής. Προσθέτει ότι, προσφάτως, δεν μπόρεσε να εξοφλήσει τα χρέη της.
- 50 Η Επιτροπή φρονεί ότι η πρώτη αυτή αιτίαση δεν ασκει επιρροή για την εκτίμηση της νομιμότητας της προσβαλλομένης αποφάσεως.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 51 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η αιτίαση αυτή δεν αντλείται όντως από την εσφαλμένη εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων. Βεβαίως, η Επιτροπή διαπίστωσε, με την προσβαλλομένη απόφαση, ότι η προσφεύγουσα

«απασχολ[ούσε] [τότε] 30 περίπου εργαζομένους» (αιτιολογική σκέψη 28), ενώ η προσφεύγουσα της είχε επισημάνει ότι είχε μόλις 25. Ωστόσο, τούτο δεν μπορεί να θίξει τη νομιμότητα της προσβαλλομένης απόφασης. Εξάλλου, επισημαίνεται ότι η προσφεύγουσα επικαλείται προπάντων την κρίσιμη οικονομική κατάσταση της και ότι δεν επιδιώκει να αποδείξει συναφώς σφάλματα της απόφασης περί τα πραγματικά περιστατικά. Ειδικότερα, τα επιχειρήματά της τα οποία αφορούν την εξέλιξη της οικονομικής καταστάσεώς της μετά την έκδοση της προσβαλλομένης απόφασης δεν ασκούν επιρροή για την εκτίμηση των σφαλμάτων περί τα πραγματικά περιστατικά τα οποία ισχυρίζεται ότι ενέχει η απόφαση καθαυτή.

- 52 Στην πραγματικότητα, τα επιχειρήματα που προβάλλονται στο πλαίσιο της πρώτης αυτής αιτιάσεως του δευτέρου σκέλους ασκούν επιρροή μόνον από πλευράς των πραγματικών περιστατικών που μπορούσαν να ληφθούν υπόψη όσον αφορά το τελευταίο σκέλος του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, το οποίο αντλείται από την αδυναμία πληρωμής του προστίμου (βλ. σκέψεις 172 έως 181 κατωτέρω).

Επί της δεύτερης αιτιάσεως, η οποία αφορά την επιρροή της προσφεύγουσας στη σχετική αγορά

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 53 Η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε προσηκόντως υπόψη της το γεγονός ότι ασκούσε πολύ μικρή επιρροή στην αγορά και ότι το περιθώριο ελιγμών της ήταν περιορισμένο λόγω των σχέσεών της με τους διανομείς και τους πελάτες. Πρώτον, όσον αφορά το δίκτυο της διανομής, ισχυρίζεται ότι, επί πολλά έτη, πωλούσε όλη της την παραγωγή φωσφορικού ψευδαργύρου με προορισμό την ηπειρωτική Ευρώπη στην BASF, στο πλαίσιο μιας συμφωνίας συμπαραγωγής. Διευκρινίζει ότι παρήγε φωσφορικό ψευδάργυρο τον οποίο συσκευάζε σε σάκους ή πακέτα που έφεραν το σήμα BASF και ο οποίος στη συνέχεια επωλείτο ως προϊόν BASF. Λαμβανομένης υπόψη της εξαρτήσεώς της από την BASF και της μεγάλης διαφοράς μεγέθους και ισχύος μεταξύ της εταιρίας αυτής και της ίδιας, η προσφεύγουσα δεν ασκούσε κατ' ουσίαν καμία επιρροή όσον αφορά την τιμή των παραδόσεών της προς την BASF. Παρά τη λήξη της ισχύος της συμφωνίας με την

BASF το 1997, η εταιρία αυτή παρέμεινε σημαντικός πελάτης. Εξάλλου, η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι η Wengain Ltd (στο εξής: Wengain), ο αποκλειστικός διανομέας της στη βρετανική αγορά για πλείονα προϊόντα, περιλαμβανομένου του φωσφορικού ψευδαργύρου, εισήγε και πωλούσε άλλα προϊόντα προερχόμενα από διάφορες επιχειρήσεις, οπότε μπορούσε να προσφέρει ολόκληρο φάσμα προϊόντων στη βιομηχανία χρωμάτων. Η Wengain αγόραζε προϊόντα από την προσφεύγουσα σε τιμή βασιζόμενη στη δωρεάν παράδοση και τα μεταπώλούσε στο Ηνωμένο Βασίλειο σε τιμές που καθόριζε η ίδια. Όσον αφορά τους σημαντικούς πελάτες και τις παραδόσεις άνω των δέκα τόνων, η προσφεύγουσα είχε δικαίωμα συμμετοχής στις διαπραγματεύσεις και απευθείας παραδόσεως του εμπορεύματος. Λαμβανομένου υπόψη του δικτύου διανομής της, η προσφεύγουσα διέθετε περιορισμένο περιθώριο ελιγμών όσον αφορά τις ποσότητες και είχε μικρή μόνο δυνατότητα ασκήσεως επιρροής επί των πωλήσεων και των τιμών. Η κατάσταση διέφερε μόνον έναντι των αμέσων πελατών της προσφεύγουσας.

54 Δεύτερον, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν έλαβε αρκούντως υπόψη της το γεγονός ότι βρισκόταν σε κατάσταση εξαρτήσεως σε σχέση με τους ανταγωνιστές της, οι οποίοι ήταν και πελάτες. Η προσφεύγουσα παρέδιδε χρωμικό ψευδάργυρο στην Heubach και στην SNCZ. Η τελευταία είναι ο πιο σημαντικός πελάτης της προσφεύγουσας όσον αφορά το προϊόν αυτό. Ορισμένοι πελάτες και ανταγωνιστές της προσφεύγουσας ήθελαν να επιτύχουν υψηλότερες τιμές για τον φωσφορικό ψευδάργυρο προκειμένου να καταστήσουν ανταγωνιστικότερη την τιμή του τροποποιημένου φωσφορικού ψευδαργύρου. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, επειδή δεν ήθελε να θίξει τις σχέσεις που διατηρούσε με τους ανταγωνιστές της, οι οποίοι ήταν και πελάτες της, υφίστατο ισχυρή πίεση εκ μέρους τους προκειμένου να προσχωρήσει στη σύμπραξη. Διευκρινίζει ότι, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η Επιτροπή, δεν ισχυρίζεται ότι υποχρεώθηκε να μετάσχει στην παράβαση, αλλά ότι υπέστη πιέσεις εκ μέρους των ανταγωνιστών της και ότι δεν μπορούσε να σκεφθεί άλλη λύση κατά την εποχή εκείνη.

55 Η Επιτροπή αμφισβητεί ότι η προσφεύγουσα είχε περιορισμένη μόνο δυνατότητα να επηρεάσει τις τιμές που ίσχυαν ως προς τους πελάτες και ότι δεν ελήφθη προσηκόντως υπόψη στην προσβαλλομένη απόφαση το ότι ήταν εξαρτημένη από τους ανταγωνιστές της, οι οποίοι ήταν και πελάτες της.

- 56 Απαντώντας στον ισχυρισμό της προσφεύγουσας ότι αυτή δεν ασκούσε καμία ή μικρή επιρροή στις πωλούμενες στο Ηνωμένο Βασίλειο και στη Γερμανία ποσότητες, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, ακόμη και αν τούτο ήταν αληθές, ουδόλως θα ήταν ουσιώδες, δεδομένου ότι τα μερίδια αγοράς υπολογίζονταν στην κλίμακα του ΕΟΧ.
- 57 Η Επιτροπή παρατηρεί επίσης ότι τα αριθμητικά στοιχεία που αναγράφονται στα παραρτήματα 23 έως 25 του δικογράφου της προσφυγής, τα οποία αφορούν τις πωλήσεις φωσφορικών αλάτων, δεν αντιστοιχούν ακριβώς σ' αυτά που της κοινοποιήθηκαν με το έγγραφο της 17ης Μαρτίου 1999. Υπογραμμίζει ότι η προσφεύγουσα δεν εξηγεί τις διαφορές αυτές.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 58 Πρώτον, όσον αφορά το επιχείρημα ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε σφάλμα εκτιμήσεως όσον αφορά την επιρροή της προσφεύγουσας επί των «διανομέων» της, επισημαίνεται ότι, στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, η προσφεύγουσα δεν προσκόμισε αποδεικτικά στοιχεία περί του ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε τέτοιο σφάλμα.
- 59 Πράγματι, αντιθέτως προς τον ισχυρισμό της προσφεύγουσας ότι πωλούσε όλες τις ποσότητες της φωσφορικού ψευδαργύρου με προορισμό την ηπειρωτική Ευρώπη στο πλαίσιο της συμφωνίας συμπαραγωγής με την BASF, από τα παραρτήματα του δικογράφου της προσφυγής προκύπτει ότι η προσφεύγουσα προμήθευε φωσφορικό ψευδάργυρο και σε άλλες επιχειρήσεις της ηπειρωτικής Ευρώπης. Επιπλέον, η ισχύς της συμφωνίας συμπαραγωγής μεταξύ της προσφεύγουσας και της BASF έληξε τον Απρίλιο του 1997. Τέλος, η προσφεύγουσα άρχισε να διατηρεί σχέσεις με τους πρώην πελάτες της BASF (σημείο 77 της δηλώσεως της Union Pigments). Ακόμη και αν η BASF ασκούσε σημαντική επιρροή στην προσφεύγουσα πριν από τον Απρίλιο του 1997, η επιρροή αυτή δεν μπορεί να ήταν τόσο σημαντική κατά το τελευταίο έτος της συμφωνίας.

- 60 Όσον αφορά την Wengain, που ήταν ο διανομέας της προσφεύγουσας στο Ηνωμένο Βασίλειο, υπενθυμίζεται ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στη σύμπραξη για να παύσει ο πόλεμος τιμών, που ήταν σημαντικός στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η ίδια ομολόγησε, αφενός, ότι ήταν σε θέση να οργανώσει αντεπίθεση στο Ηνωμένο Βασίλειο κατά τη διάρκεια αυτού του πολέμου τιμών (σημείο 45 της δηλώσεως της Union Pigments) και, αφετέρου, ότι ένα από τα πλεονεκτήματα της συμπράξεως ήταν το τέλος του πολέμου τιμών στο Ηνωμένο Βασίλειο, στον οποίο είχε μετάσχει (σημείο 49 της δηλώσεως της Union Pigments και εσωτερικό σημείωμα της 30ής Μαρτίου 1995). Τα περιστατικά αυτά αποδεικνύουν ότι η προσφεύγουσα μπορούσε να επηρεάσει τη συμπεριφορά της Wengain στη βρετανική αγορά όσον αφορά τις τιμές.
- 61 Εν πάση περιπτώσει, δεν αμφισβητείται ότι το μερίδιο αγοράς της προσφεύγουσας ήταν πολύ κοντά σ' αυτό που της είχε αποδοθεί στο πλαίσιο της συμπράξεως. Επομένως, ασκούσε αρκετή επιρροή στους διανομείς της ώστε να θέσει σε εφαρμογή τη συμφωνία περί των ποσοστώσεων. Επιπλέον, η προσφεύγουσα δέχθηκε, με τη δήλωσή της, ότι από το ένα έτος στο άλλο η σύμπραξη είχε ως αποτέλεσμα μια μεγαλύτερη «συνοχή» ως προς τις τιμές, εξαιρουμένων των σκανδιναβικών χωρών (σημείο 73 της δηλώσεως της Union Pigments). Επομένως, ορθώς η Επιτροπή κατέληξε ότι η προσφεύγουσα είχε επαρκή επιρροή επί των προμηθευτών της ώστε να διασφαλίσει την εφαρμογή της συμφωνίας επί των τιμών.
- 62 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το πρώτο επιχείρημα του οποίου έγινε επίκληση προς στήριξη της δεύτερης αυτής αιτιάσεως πρέπει να απορριφθεί.
- 63 Όσον αφορά, δεύτερον, το επιχείρημα που αντλείται από τη δήθεν εξάρτηση της προσφεύγουσας από τους πελάτες και ανταγωνιστές τους (βλ. σκέψη 54 ανωτέρω), ακόμη και αν υποθεθεί ότι η προσφεύγουσα υπέστη πιέσεις, δεν μπορεί να επικαλεσθεί το γεγονός αυτό, δεδομένου ότι μπορούσε να καταγγείλει τις εν λόγω πιέσεις στις αρμόδιες αρχές και να υποβάλει καταγγελία στην Επιτροπή, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 3 του κανονισμού 17, αντί να μετάσχει στις εν λόγω δραστηριότητες (βλ., υπό την έννοια αυτή, την απόφαση του Πρωτοδικείου της 20ής Μαρτίου 2002, T-17/99, ΚΕ ΚΕΛΙΤ κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. ΙΙ-1647, σκέψη 50, και την παρατιθέμενη νομολογία). Επιπλέον, μετά τη δήθεν αποχώρησή της από τη σύμπραξη το 1995, η προσφεύγουσα επανέκαμψε σ' αυτή, σύμφωνα με

τις δικές της δηλώσεις, προκειμένου να λάβει πληροφοριακά στοιχεία για την αγορά (σημείο 67 της δηλώσεως της Union Pigments) και όχι λόγω των πιέσεων. Προσθετέον ότι το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι υποχρεώθηκε να μετάσχει στην παράβαση δεν συνάδει προς τη δήθεν αποχώρησή της.

64 Από όλα τα ανωτέρω συνάγεται ότι η αιτίαση αυτή πρέπει να απορριφθεί.

Επί της τρίτης αιτιάσεως, η οποία αφορά το ότι η προσφεύγουσα δεν προέτρεψε άλλες επιχειρήσεις να διαπράξουν την παράβαση

— Επιχειρήματα των διαδίκων

65 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε σφάλματα περί τα πραγματικά περιστατικά όσον αφορά τις επαφές της με τα μέλη της συμπράξεως πριν από τον Μάρτιο του 1994 (αιτιολογική σκέψη 81 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Ισχυρίζεται ότι, κατά την Επιτροπή, η σύμπραξη στον οικείο τομέα συστάθηκε τον Μάρτιο του 1994 (αιτιολογική σκέψη 81 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Η σύμπραξη όμως συστάθηκε πριν από την ημερομηνία εκείνη και πριν η προσφεύγουσα κληθεί να μετάσχει. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι οι «άλλοι ανταγωνιστές» είχαν ήδη συμφωνήσει επί μιας μορφής κατανομής των αγορών και ότι, επομένως, οι τρεις κύριοι ανταγωνιστές της, η SNCZ, η Britannia και η Heubach, κατείχαν το ίδιο μερίδιο αγοράς, ήτοι 24%. Η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι υποψιάστηκε την ύπαρξη μιας «συμπράξεως στο πλαίσιο της συμπράξεως», ενός «κλειστού κύκλου», που λειτουργούσε πριν αυτή κληθεί στη σύσκεψη της 24ης Μαρτίου 1994. Η ύπαρξη αυτού του «κλειστού κύκλου» επιβεβαιώνεται από τις διαπιστώσεις της Επιτροπής ότι η Trident δήλωσε ότι υπήρχε τακτική επικοινωνία μεταξύ της Pasmenco Europe-ISC Alloys (της δικαιοπαρόχου της Trident) και των ανταγωνιστών της από το 1989 έως το 1994 και ότι ένα διευθυντικό στέλεχος στον τομέα των πωλήσεων επικοινωνούσε τακτικά με τους ανταγωνιστές, ιδίως μέσω απευθείας τηλεφωνικής γραμμής (αιτιολογική σκέψη 76 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Κατά την προσφεύγουσα, αυτή ουδέποτε επικοινωνήσε με το εν λόγω στέλεχος όσον αφορά την κατάσταση της αγοράς και το ύψος των τιμών. Το γεγονός ότι οι λοιπές εμπλεκόμενες επιχειρήσεις είχαν συστήσει τη σύμπραξη πριν εκείνη κληθεί να προσχωρήσει εξηγεί, τουλάχιστον εν μέρει, το ότι δεν αποτελούσε μέρος του κλειστού κύκλου τον οποίο αποτελούσαν τα ιδρυτικά μέλη της.

66 Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι το γεγονός ότι η σύμπραξη υφίστατο πριν από τη σύσκεψη της 24ης Μαρτίου 1994 επιβεβαιώνεται από τη διαπίστωση της Επιτροπής ότι διεξήχθη σύσκεψη τον Οκτώβριο του 1993, σκοπός της οποίας «ήταν να σταματήσει ο πόλεμος τιμών και να επέλθει κάποια τάξη στην αγορά» (αιτιολογική σκέψη 315 της προσβαλλομένης απόφασης). Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι δεν μετέσχε στη σύσκεψη αυτή. Μολονότι εξήγησε, τόσο με την απάντησή της στην ανακοίνωση αιτιάσεων όσο και προφορικά, ότι δεν είχε παραστεί στη σύσκεψη αυτή, η Επιτροπή δεν έλαβε θέση επί του ζητήματος αυτού και διαπίστωσε μόνο, με την προσβαλλομένη απόφαση, ότι η προσφεύγουσα αρνείται ότι μετέσχε στην εν λόγω σύσκεψη (αιτιολογική σκέψη 86 της προσβαλλομένης απόφασης). Το γεγονός ότι η Επιτροπή προφανώς δεν επιδίωξε να επαληθεύσει τα πραγματικά περιστατικά που αφορούν τη σύσκεψη αυτή προκάλεσε βλάβη στην προσφεύγουσα. Απαντώντας στο επιχείρημα της Επιτροπής ότι, με τις από 2 Σεπτεμβρίου 1998 δηλώσεις της, ανέφερε η ίδια τη σύσκεψη της 24ης Μαρτίου 1994 ως μια «πρώτη σύσκεψη της λέσχης», η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι προδήλως εννοούσε την «πρώτη σύσκεψη στην οποία [αυτή] ήταν παρούσα».

67 Στη συνέχεια, η προσφεύγουσα υπενθυμίζει ότι με την προσβαλλομένη απόφαση η Επιτροπή καταλήγει ότι δεν ήταν σε θέση να εντοπίσει κάποιον συγκεκριμένο πρωτοστατήσαντα και ότι η σύμπραξη αποτελεί «κοινή πρωτοβουλία των περισσότερων ανταγωνιστών στον τομέα του φωσφορικού ψευδαργύρου» (αιτιολογική σκέψη 319 της προσβαλλομένης απόφασης). Προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη της το γεγονός ότι οι λοιποί μετέχοντες στη σύμπραξη είχαν αναλάβει την πρωτοβουλία να συστήσουν καρτέλ και ότι είχαν ήδη παραστεί σε μια πρώτη σύσκεψη πριν η προσφεύγουσα κληθεί να προσχωρήσει σ' αυτό. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα δεν μετέσχε στη σύσκεψη του 1993, κατά την οποία συστάθηκε η σύμπραξη, θα ήταν άδικο να τύχει η προσφεύγουσα της ίδιας μεταχειρίσεως με τους λοιπούς μετέχοντες, όσον αφορά τη σύσταση της συμπράξεως. Αν αποδειχθεί ότι αληθεύει ότι η πρώτη σύσκεψη μεταξύ των πέντε παραγωγών διεξήχθη το αργότερο στις 24 Μαρτίου 1994, η Επιτροπή προκάλεσε βλάβη στην προσφεύγουσα μη λαμβάνοντας υπόψη της το γεγονός ότι είχαν διεξαχθεί πολυμερείς συσκέψεις μεταξύ των τεσσάρων λοιπών παραγωγών πριν από το 1994. Κατά την προσφεύγουσα, η Heubach πρωτοστάτησε εν τοις πράγμασι στο καρτέλ, τουλάχιστον έναντι της ίδιας. Προσθέτει ότι δεν είναι αναγκαίο να έχει επιβληθεί η σύμπραξη από έναν από τους μετέχοντες για να μπορεί η Επιτροπή να υποδείξει ποιος πρωτοστάτησε.

68 Όσον αφορά την άρνηση της Επιτροπής να τη μεταχειρισθεί διαφορετικά λόγω του ότι οι λοιποί μετέχοντες είχαν συστήσει τη σύμπραξη πριν αυτή κληθεί να μετάσχει, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι όσα έγιναν πριν και μετά το υπό εξέταση διάστημα δεν μπορούν να θεωρηθούν παντελώς επουσιώδη. Η επιλογή της Επιτροπής να λάβει υπόψη ορισμένα στοιχεία επηρέασε, εις βάρος της προσφεύγουσας, την εκτίμηση της σοβαρότητας της συμμετοχής της. Ακόμη και αν η Επιτροπή έπρεπε να περιορίσει τους ελέγχους της και την προσβαλλομένη απόφαση σε ορισμένο διάστημα, πράγμα το οποίο θα είχε περιορισμένα αποτελέσματα στο ύψος του προστίμου για τους λοιπούς, τούτο δεν πρέπει να αποβεί εις βάρος της προσφεύγουσας, λόγω του ότι αυτή δεν τυγχάνει της διαφοροποιημένης μεταχειρίσεως της οποίας θα ετύχανε άλλως.

69 Η Επιτροπή αντιτείνει ότι ουδέποτε ισχυρίστηκε ότι η προσφεύγουσα προέτρεψε άλλες επιχειρήσεις να μετάσχουν στη σύμπραξη ούτε ότι μετέσχε στη σύσκεψη του Οκτωβρίου του 1993. Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η παράβαση υπήρχε από το 1994. Μολονότι είναι δυνατό να υπήρχε σύμπραξη πριν από την ημερομηνία αυτή, είναι σαφές ότι δεν καλύπτεται από την προσβαλλομένη απόφαση και, συνεπώς, είναι περιττό να συνεχιστεί η ανταλλαγή επιχειρημάτων επί του σημείου αυτού. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι η προσφεύγουσα, με τις από 2 Σεπτεμβρίου 1998 δηλώσεις της, αναφέρεται στη σύσκεψη της 24ης Μαρτίου 1994 ως μια «πρώτη σύσκεψη της “λέσχης”». Παραπέμπει στο τμήμα που αφορά τις ενδεχόμενες ελαφρυντικές περιστάσεις, όπου εξετάζει το ζήτημα αυτό.

70 Εν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα δεν θα αντλούσε κανένα πλεονέκτημα από τη διαπίστωση ότι οι λοιποί αποδέκτες της αποφάσεως «πρωτοστάτησαν» στη σύμπραξη ή ότι συνέπρατταν και σε άλλες αγορές ή επί μεγαλύτερο διάστημα.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 71 Κατ' αρχάς, μολονότι η δικογραφία περιέχει ορισμένες ενδείξεις περί του ότι οι παραγωγοί του φωσφορικού ψευδαργύρου διατηρούσαν επαφές αντίθετες στον ανταγωνισμό πριν από τις 24 Μαρτίου 1994 (βλ., επί παραδείγματι, τις αιτιολογικές σκέψεις 76 έως 80, 82 έως 86 και 225 της προσβαλλομένης αποφάσεως), το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η Επιτροπή μπορούσε ευλόγως να καταλήξει ότι η παράβαση άρχισε μόλις με τη συνεδρίαση που διεξήχθη κατά την ημερομηνία εκείνη. Συναφώς, επισημαίνεται ότι η προσφεύγουσα αμφισβήτησε ότι μετέσχε σε συνεδρίαση τον Οκτώβριο του 1993 (αιτιολογική σκέψη 86 της προσβαλλομένης αποφάσεως), οπότε η Επιτροπή ορθώς κατέληξε ότι η πρώτη σύσκεψη στην οποία παρέστησαν όλες οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις ήταν η σύσκεψη της 24ης Μαρτίου 1994. Επιπλέον, η τελευταία αυτή σύσκεψη ήταν η πρώτη από τις τακτικές συσκέψεις της συμπράξεως. Προσθετόν ότι οι πρώτες συσκέψεις της συμπράξεως, οι συσκέψεις της 24ης Μαρτίου και της 3ης Μαΐου 1994, συμπίπτουν με το έγγραφο του CEFIC της 26ης Μαΐου 1994, το οποίο αναγγέλλει τη δημιουργία της στατιστικής ομάδας για τον φωσφορικό ψευδάργυρο (αιτιολογικές σκέψεις 66, 109 και 112 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 72 Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν υποθεθεί ότι η παράβαση άρχισε σε προγενέστερη ημερομηνία, τούτο δεν θα άλλαζε τίποτε για την προσφεύγουσα, δεδομένου ότι άρχισε να μετέχει στην παράβαση μόλις από τις 24 Μαρτίου 1994. Συνεπώς, το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι η σύμπραξη άρχισε τον Οκτώβριο του 1993 στερείται κάθε επιρροής όσον αφορά το αίτημα ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 73 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή όφειλε να διαπιστώσει ότι οι λοιποί μετέχοντες και ιδίως η Heubach ανέλαβαν την πρωτοβουλία να συστήσουν το καρτέλ και ότι η Επιτροπή παραγνώρισε τον αυτοτελή ρόλο της προσφεύγουσας. Μολονότι αληθεύει ότι, κατά τις κατευθυντήριες γραμμές, το αν «η επιχείρηση έχει πρωτοστατήσει στην παράβαση ή έχει προτρέψει άλλες επιχειρήσεις να τη

διαπράξουν» μπορεί να αποτελεί επιβαρυντική περίπτωση η οποία δικαιολογεί την αύξηση του βασικού ποσού (σημείο 2, τρίτη περίπτωση), εν προκειμένω η Επιτροπή κατέληξε ότι «η σύμπραξη αποτέλεσε κοινή πρωτοβουλία των περισσότερων ανταγωνιστών στον τομέα του φωσφορικού ψευδαργύρου και, κατά συνέπεια, δεν μπορεί να προσδιοριστεί συγκεκριμένο ηγετικό στέλεχος» (αιτιολογική σκέψη 319 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Επομένως, αντιθέτως προς όσα προφανώς υπονοεί η προσφεύγουσα, η Επιτροπή δεν προσάυξησε τα πρόστιμα για τον λόγο αυτόν. Επομένως, η προσφεύγουσα δεν υπέστη βλάβη από το προπαρατεθέν συμπέρασμα της Επιτροπής. Επιπλέον, το βάσιμο του συμπεράσματος αυτού δεν μπορεί να τεθεί υπό αμφισβήτηση, δεδομένου ότι δεν προκύπτει από τη δικογραφία ότι μια επιχείρηση ανέλαβε την πρωτοβουλία να συστήσει το καρτέλ (βλ., επί παραδείγματι, τις αιτιολογικές σκέψεις 314 έως 318 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

74 Επομένως, η τρίτη αυτή αιτίαση δεν είναι βάσιμη.

Επί της τέταρτης αιτιάσεως, αντλούμενης από το ότι η προσφεύγουσα δεν υπήρξε πλήρες μέλος της συμπράξεως

— Επιχειρήματα των διαδίκων

75 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε σφάλμα μη λαμβάνοντας υπόψη της το γεγονός ότι δεν υπήρξε πλήρες μέλος της συμπράξεως και ότι τα λοιπά μέλη δεν τη θεωρούσαν πλήρες μέλος. Συναφώς, επικαλείται πλείονα πραγματικά περιστατικά. Πρώτον, δεν μετέσχε στην πρώτη σύσκεψη, η οποία διεξήχθη τον Οκτώβριο του 1993. Δεύτερον και εν γένει, συνεργάστηκε μόνο με μεγάλο διαταγμό στη σύμπραξη. Αναφέρεται επίσης στο γεγονός, το οποίο αναγνωρίζει η Επιτροπή, ότι το CEFIC χρειάστηκε, στις 15 Ιουνίου 1994, να της απευθύνει υπόμνηση προκειμένου να παράσχει πληροφοριακά στοιχεία (αιτιολογική σκέψη 109 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Τρίτον, οι διαπιστώσεις της Επιτροπής ως προς τα σημειώματα που αφορούν μια σύσκεψη στις 27 Μαρτίου 1995 στο Λονδίνο αποδεικνύουν ότι η προσφεύγουσα δεν ετύγχανε ίσης μεταχειρίσεως ως μέλος. Η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι ένας από τους υπαλλήλους της σημείωσε στο ημερολόγιό του, στην ημερομηνία της 27ης Μαρτίου 1995, ότι η προσφεύγουσα σχεδίαζε να ζητήσει κατά τη σύσκεψη αυτή να αντιμετωπίζεται ως «πλήρες μέλος με κατανομή πελατών» (αιτιολογική σκέψη 122 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Μετά τη σύσκεψη αυτή, ο διευθυντής πωλήσεων

της ανέφερε, σε σημείωμα της 30ής Μαρτίου 1995, ότι οι λοιποί μετέχοντες «δεν ήταν διατεθειμένοι να συζητηθεί η αύξηση μεριδίου αγοράς της εταιρίας» (αιτιολογική σκέψη 122 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Η Επιτροπή ισχυρίζεται επίσης ότι η προσφεύγουσα πίστευε ότι «οι υπόλοιποι την εξαπατούσαν» (αιτιολογική σκέψη 124 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- 76 Τέταρτον, η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι δεν μετέσχε στη συμφωνία κατανομής ως προς την Teknos. Υποστηρίζει ότι, όπως επισημαίνει η Επιτροπή (αιτιολογική σκέψη 99 της προσβαλλομένης αποφάσεως), ο λόγος για τον οποίο, μόνο μία φορά, οι τρεις άλλες επιχειρήσεις αποφάσισαν μονομερώς ότι έπρεπε να παραδώσει ένα εμπορευματοκιβώτιο στην Teknos ενέκειτο στο να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να υποψιασθεί η εταιρία αυτή την ύπαρξη συμπράξεως. Ωστόσο, η παραγγελία είχε ως αποτέλεσμα την απώλεια άλλων παραγγελιών στη Φινλανδία. Το σημείωμα της 30ής Μαρτίου 1995 αποτελεί, κατά την προσφεύγουσα, την απόδειξη ότι αυτή δεν μετέσχε στη συμφωνία κατανομής ως προς την Teknos. Η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή το ότι δεν άντλησε κανένα συμπέρασμα από το ότι αυτή έλαβε παραγγελία από την Teknos μετά την αποχώρησή της από τη «λέσχη» τον Απρίλιο του 1995 (αιτιολογική σκέψη 131 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Η μόνη ορθή προσέγγιση θα ήταν να καταλήξει η Επιτροπή ότι η προσφεύγουσα δεν μετέσχε στη συμφωνία αυτή, πράγμα που αποτελεί μια επιπλέον απόδειξη του ότι δεν υπήρξε πλήρες μέλος της συμπράξεως. Όσον αφορά τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι «η ίδια ομολογεί» ότι της ανατέθηκε η Teknos για διάστημα έξι μηνών, η προσφεύγουσα επαναλαμβάνει ότι ο πελάτης αυτός της ανατέθηκε μία μόνο φορά και όχι για διάστημα έξι μηνών.

- 77 Η προσφεύγουσα αντικρούει τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι τα αποδεικτικά στοιχεία εμφανίζουν ότι αυτή δεν είχε παθητικό ρόλο στη σύμπραξη. Φρονεί ότι αυτά τα αποδεικτικά στοιχεία, μολονότι αντικατοπτρίζουν ίσως μια κάπως αφελή στάση όσον αφορά τις δραστηριότητες της «λέσχης», δεν επιτρέπουν τη συναγωγή συμπεράσματος περί του ενεργητικού ή παθητικού ρόλου της. Το γεγονός ότι συγκέντρωνε έγγραφα, όπως αυτά που συνέλεξε η Επιτροπή στους χώρους της προσφεύγουσας, δεν είναι ασυμβίβαστο προς έναν παθητικό ρόλο. Στην πραγματικότητα, ο ρόλος της θα ήταν ενεργητικότερος αν επιχειρούσε να εξαφανίσει τα έγγραφα αυτά ή να τα καταστρέψει. Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι το γεγονός ότι προέβαινε ενίοτε, όταν ήταν η σειρά της, σε κρατήσεις αιθουσών συνεδριάσεων, υπογραμμίζει απλώς τον παθητικό χαρακτήρα της συμμετοχής της.

Όσον αφορά τις απόπειρες της Επιτροπής να δώσει την εντύπωση ότι η προσφεύγουσα παρέλειψε να αποκαλύψει την ύπαρξη της συσκέψεως της 9ης Ιανουαρίου 1995, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι δεν θεώρησε τη σύσκεψη αυτή, σκοπός της οποίας ήταν η προσπάθεια βελτιώσεως των σχέσεών της με μια από τις εταιρίες, ως «σύσκεψη της λίσχης». Ούτε το στοιχείο αυτό πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την εκτίμηση της συμπεριφοράς της.

78 Η περιγραφή των εκπροσώπων της προσφεύγουσας στις συσκέψεις της συμπράξεως την οποία δίδει η Επιτροπή είναι παραπλανητική και δημιουργεί την εσφαλμένη εντύπωση ότι αυτοί κατείχαν το ίδιο υψηλές θέσεις στην εταιρία με τους εκπροσώπους των λοιπών εμπλεκομένων επιχειρήσεων. Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι λοιπές επιχειρήσεις εκπροσωπούνταν από διευθυντικά στελέχη που κατείχαν υψηλότερες θέσεις, δηλαδή διευθύνοντες συμβούλους, γενικούς διευθυντές ή προέδρους, και ότι η προσφεύγουσα εκπροσωπήθηκε από ένα «[μέλος του διοικητικού συμβουλίου] και [τον] διευθυντή διεθνών πωλήσεων» (αιτιολογική σκέψη 71 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Μολονότι ο κύριος R. είχε όντως τον τίτλο του «μέλους του διοικητικού συμβουλίου», ο τίτλος αυτός δεν αποτελεί ωστόσο νομική ονομασία και δεν αποκαλύπτει τίποτε ως προς τη θέση, τις εξουσίες ή τα καθήκοντα του προσώπου που τον φέρει, που ήταν μάλλον παρεμφερή προς αυτά του κυρίου B., διευθυντή πωλήσεων. Αντιθέτως, οι λοιπές επιχειρήσεις επέλεξαν εκπροσώπους στο πιο υψηλό επίπεδο των αντιστοίχων διευθύνσεών τους. Ο κύριος W. ήταν, όταν άρχισε η παράβαση, ο διευθύνων σύμβουλος της προσφεύγουσας.

79 Η Επιτροπή αμφισβητεί την επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας. Υπογραμμίζει ότι η προσφεύγουσα δεν ήταν υποχρεωμένη να μετάσχει στη σύμπραξη και ισχυρίζεται ότι από τα εκτιθέμενα στην προσβαλλομένη απόφαση πραγματικά περιστατικά, τα οποία στηρίζονται σε πλείονα άμεσα αποδεικτικά στοιχεία συλλεγμένα στους χώρους της προσφεύγουσας, προκύπτει ότι ο ρόλος της δεν μπορεί να χαρακτηριστεί «παθητικός». Αντιθέτως, από τα αποδεικτικά στοιχεία προκύπτει ότι η προσφεύγουσα εφάρμοσε τις συμφωνίες της συμπράξεως.

80 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η προσφεύγουσα ωφελήθηκε από την ανάθεση πελατών. Με το υπόμνημα αντικρούσεως, η Επιτροπή επισημαίνει ότι το 1997 η

Τεκνος ανατέθηκε στην προσφεύγουσα για διάστημα έξι μηνών, πράγμα το οποίο αυτή «η ίδια ομολογεί». Με το υπόμνημα ανταπαντήσεως, η Επιτροπή δέχεται ότι «αναφέρθηκε εκ παραδρομής σε άλλη ανάθεση πελάτη», αλλά υπενθυμίζει ότι η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι η προσβαλλομένη απόφαση καταλήγει ότι η Τεκνος ανατέθηκε στην προσφεύγουσα.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 81 Το Πρωτοδικείο φρονεί ότι η Επιτροπή ορθώς κατέληξε ότι η προσφεύγουσα υπήρξε πλήρες μέλος της συμπράξεως. Συγκεκριμένα, όπως θα αποδειχθεί κατωτέρω, η προσφεύγουσα μετέσχε σε όλες τις ουσιωδέστερες πτυχές της παραβάσεως.
- 82 Πρώτον, δεν αμφισβητείται ότι η προσφεύγουσα μετείχε τακτικά στις συσκέψεις της συμπράξεως. Η Επιτροπή διαπίστωσε ορθώς ότι η προσφεύγουσα μετέσχε σε δεκαπέντε από τις δεκαέξι πολυμερείς συσκέψεις που επισημάνθηκαν κατά τη διάρκεια της συμπράξεως (αιτιολογικές σκέψεις 102, 107, 112, 116, 120, 132, 133, 137, 151, 157, 168 και 181 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Επιπλέον, η προσφεύγουσα οργάνωσε μάλιστα ορισμένες από τις συσκέψεις αυτές (αιτιολογικές σκέψεις 120, 136 και 160 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι δεν μετέσχε στη σύσκεψη του Οκτωβρίου του 1993 δεν ασκεί επιρροή, δεδομένου ότι η Επιτροπή κατέληξε ότι η σύμπραξη άρχισε μόλις στις 24 Μαρτίου 1994.
- 83 Το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι δεν εκπροσωπήθηκε από άτομα που κατείχαν το ίδιο υψηλές θέσεις με τους εκπροσώπους των λοιπών εμπλεκομένων επιχειρήσεων δεν αποδεικνύει ότι αυτή δεν υπήρξε πλήρες μέλος της συμπράξεως. Αντιθέτως προς όσα υπονοεί η προσφεύγουσα, η Επιτροπή δεν δήλωσε ότι οι λοιπές επιχειρήσεις εκπροσωπούσαν από διευθυντικά στελέχη που κατείχαν υψηλότατες θέσεις. Απλώς επισήμανε ποιοι ήσαν οι συνήθεις εκπρόσωποι των επιχειρήσεων κατά τις συσκέψεις της συμπράξεως. Επιπλέον, η θέση των εκπροσώπων της

προσφεύγουσας στην επιχείρηση, ακόμη και αν επρόκειτο απλώς για τον διευθυντή πωλήσεων, ήταν αρκούντως σημαντική ώστε να αποδειχθεί η πλήρης συμμετοχή της προσφεύγουσας στις συσκέψεις αυτές.

84 Δεύτερον, η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι μετέσχε πλήρως στη συμφωνία περι των ποσοτώσεων (σημεία 51 έως 53 της δηλώσεως της Union Pigments). Εξάλλου, το εσωτερικό σημείωμα της 30ής Μαρτίου 1995 αποδεικνύει ότι η προσφεύγουσα ζήτησε μάλιστα την αύξηση του δικού της μεριδίου αγοράς (αιτιολογική σκέψη 122 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Όπως προέβλεπε η συμφωνία, η προσφεύγουσα διαβίβαζε πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με τον όγκο πωλήσεων της στο CEFIC και, στη συνέχεια, στη διάδοχό του, Verband des Mineralfarbenindustrie eV (σημεία 51 έως 53 της δηλώσεως της Union Pigments' αιτιολογικές σκέψεις 109, 110, 130, 134, 144, 153 και 184 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Ως αντάλλαγμα, η προσφεύγουσα ελάμβανε πληροφοριακά στοιχεία περί των πωλήσεων που πραγματοποιούσαν τα λοιπά μέλη του καρτέλ, πράγμα το οποίο μπορούσε να επηρεάσει τη συμπεριφορά της στο πλαίσιο της συμπράξεως και στην αγορά (βλ., υπό την έννοια αυτή, την απόφαση του Πρωτοδικείου της 9ης Ιουλίου 2003, T-220/00, Cheil Jedang κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-2473, σκέψη 207). Το γεγονός ότι το CEFIC χρειάστηκε να απευθύνει στην προσφεύγουσα υπόμνηση προκειμένου να παράσχει πληροφοριακά στοιχεία (αιτιολογική σκέψη 109 της προσβαλλομένης αποφάσεως) δεν αρκεί για να αποδείξει ότι η προσφεύγουσα συνεργάστηκε μόνο με μεγάλο δισταγμό στη σύμπραξη.

85 Τρίτον, η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί, με τη δήλωσή της, ότι μετέσχε στον καθορισμό των ενδεικτικών τιμών (βλ. σημεία 49, 60 και 73 της δηλώσεως της Union Pigments). Η προσφεύγουσα αναγνώρισε μάλιστα, με το σημείωμα της 30ής Μαρτίου 1995, ότι είχε επιτύχει υψηλότερες τιμές χάρη στη σύμπραξη (αιτιολογική σκέψη 125 της προσβαλλομένης αποφάσεως' βλ., επίσης, σημεία 49 και 73 της δηλώσεως της Union Pigments).

86 Τέταρτον, η Επιτροπή μπορούσε να καταλήξει ότι η προσφεύγουσα είχε μετάσχει στην κατανομή των πελατών. Η προσφεύγουσα αμφισβητεί μόνον τη συμμετοχή της στη συμφωνία κατανομής ως προς την Teknos και όχι τη συμμετοχή της στις

λοιπές συμφωνίες κατανομής τις οποίες αφορά η προσβαλλομένη απόφαση. Όσον αφορά την Teknos, είναι πιθανόν ότι υπήρχε συμφωνία κατανομής ως προς τον πελάτη αυτόν πριν από τον Μάρτιο του 1995 χωρίς τη συμμετοχή της προσφεύγουσας (αιτιολογικές σκέψεις 122 έως 124 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Ωστόσο, η προσφεύγουσα δέχθηκε ότι παρέδωσε ένα εμπορευματοκιβώτιο στην Teknos (σημείο 69 της δηλώσεως της Union Pigments). Η εξήγησή της ότι η παράδοση αυτή έγινε μόνο για να μην υποπτευθεί η Teknos την ύπαρξη της συμφωνίας δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Εξάλλου, κατά την Trident, η τιμή που έπρεπε να χρεωθεί στην Teknos αποτελούσε αντικείμενο συμφωνίας και είχε συμφωνηθεί ότι κανένας παραγωγός πλην αυτού ο οποίος «είχε σειρά» δεν μπορούσε να χρεώσει τιμή χαμηλότερη από τη συμφωνηθείσα (αιτιολογική σκέψη 96 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Σύμφωνα με σημείωμα της προσφεύγουσας το οποίο αφορούσε μια σύσκεψη της 4ης Φεβρουαρίου 1997, αυτή προφανώς δέχθηκε να καθορίσει τις τιμές της σε υψηλότερο επίπεδο από τις τιμές της SNCZ, διότι η Teknos είχε ανατεθεί στην τελευταία επί έξι μήνες (αιτιολογικές σκέψεις 138 και 139 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Τούτο αποδεικνύει επίσης τη συμμετοχή της προσφεύγουσας στη συμφωνία κατανομής ως προς την Teknos. Επιπλέον, η τελευταία αυτή εταιρία ήταν ένας από τους κύριους πελάτες της προσφεύγουσας (αιτιολογικές σκέψεις 97 και 270 της προσβαλλομένης αποφάσεως) και, κατά την Trident, η προσφεύγουσα ήταν έτοιμη να αναλάβει την πρωτοβουλία ενός πολέμου τιμών για να την κρατήσει (αιτιολογική σκέψη 97 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Το Πρωτοδικείο θεωρεί επίσης ότι δεν αποδείχθηκε ότι η προσφεύγουσα δεν μετέσχε στην κατανομή ως προς τον πελάτη αυτόν, τουλάχιστον αφότου έλαβε γνώση της κατανομής αυτής.

- 87 Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν η προσφεύγουσα δεν μετέσχε στη συμφωνία κατανομής ως προς την Teknos, ορθώς η Επιτροπή αποφάσισε ότι αυτή φέρει ευθύνη για την κατανομή των πελατών. Υπενθυμίζεται συναφώς ότι μια επιχείρηση που έχει μετάσχει σε πολύμορφη παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού μέσω της δικής της συμπεριφοράς, η οποία εμπίπτει στις έννοιες της συμφωνίας ή της εναρμονισμένης πρακτικής με αντίθετο στον ανταγωνισμό σκοπό, κατά την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, και αποσκοπεί να συμβάλει στην πραγματοποίηση της παραβάσεως στο σύνολό της, μπορεί να ευθύνεται και για τη συμπεριφορά την οποία αναπτύσσουν άλλες επιχειρήσεις στο πλαίσιο της ίδιας παραβάσεως για όλη τη διάρκεια της συμμετοχής της στην εν λόγω παράβαση, όταν αποδεικνύεται ότι η εν λόγω επιχείρηση γνωρίζει την αντίθετη στον ανταγωνισμό συμπεριφορά των άλλων μετεχόντων ή ότι μπορεί ευλόγως να την προβλέψει και είναι διατεθειμένη ν' αποδεχθεί τον σχετικό κίνδυνο (απόφαση Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, προπαρατεθείσα στη σκέψη 39, σκέψη 203, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 20ής Μαρτίου 2002, T-23/99, LR AF 1998 κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-1705, σκέψη 158).

- 88 Τέλος, η Επιτροπή ορθώς δεν κατέληξε στην ύπαρξη της «συμπράξεως στο πλαίσιο της συμπράξεως» την οποία επικαλέστηκε η προσφεύγουσα (αιτιολογικές σκέψεις 122 έως 125 της προσβαλλομένης απόφασης). Συγκεκριμένα, η προσφεύγουσα δεν προσκόμισε επαρκή αποδεικτικά στοιχεία περί της υπάρξεως αυτού του κλειστού κύκλου. Εν πάση περιπτώσει, τούτο δεν θα μπορούσε να μεταβάλει το γεγονός ότι η προσφεύγουσα μετέσχε πλήρως στην παράβαση που περιγράφει η προσβαλλομένη απόφαση.
- 89 Από το σύνολο των ανωτέρω προκύπτει ότι η τέταρτη αυτή αιτίαση πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη.

Επί της πέμπτης αιτιάσεως, αντλούμενης από το ότι η προσφεύγουσα έπαυσε αμέσως την παράβαση

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 90 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν έλαβε προσηκόντως υπόψη της το γεγονός ότι, κατόπιν των ελέγχων που διενεργήθηκαν στις επιχειρήσεις, έπαυσε αμέσως την παράβαση. Αποφάσισε να συνεργασθεί πλήρως με την Επιτροπή στο πλαίσιο των ελέγχων αυτών και παραμένει αποφασισμένη να το πράξει. Κατόπιν των εν λόγω ελέγχων, η προσφεύγουσα ακύρωσε τη σύσκεψη που προβλεπόταν να διεξαχθεί στο Άμστερνταμ χωρίς να εξηγήσει γιατί και επισήμανε σαφώς στην Heubach ότι δεν θα γνωστοποιούσε πλέον στατιστικά στοιχεία. Στις 15 Ιουλίου 1998, η προσφεύγουσα απέστειλε τηλεομοιοτυπία στους μετέχοντες στη σύμπραξη και τους πληροφόρησε για την αποχώρησή της από αυτήν. Η προσφεύγουσα αρνήθηκε την πρόσκληση να προσχωρήσει στη νέα ένωση, την ένωση European Manufacturers of Zinc Phosphates (στο εξής: EMZP), και πληροφόρησε την Επιτροπή για τη σύσταση αυτής. Η συμπεριφορά μάλιστα της προσφεύγουσας όσον αφορά την EMZP αποδεικνύει ότι η προσφεύγουσα έλαβε αμέσως τα μέτρα τα οποία η Επιτροπή επρόκειτο να επιβάλει αργότερα στο πλαίσιο της ανακοινώσεως αιτιάσεων. Αυτή η συμπεριφορά δικαιολογεί τη διαφορετική μεταχείριση της προσφεύγουσας. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν έλαβε προσηκόντως υπόψη της τα περιστατικά αυτά. Ειδικότερα, η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν προέβη σε σαφή διάκριση μεταξύ της ίδιας και των λοιπών εμπλεκόμενων επιχειρήσεων όσον αφορά την EMZP. Η Επιτροπή δημιουργεί εσφαλμένη εντύπωση

ως προς τη συμπεριφορά της προσφεύγουσας ισχυριζόμενη ότι οι «συμμετέχοντες στη σύμπραξη» παρέσχαν πληροφοριακά στοιχεία στην ένωση αυτή (αιτιολογική σκέψη 254 της προσβαλλομένης απόφασης), χωρίς να προσδιορίζει με σαφήνεια ότι η προσφεύγουσα δεν μετέσχε.

- 91 Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι δεν υποχρεούται να μειώσει το πρόστιμο λόγω του ότι η προσφεύγουσα έπαυσε την παράβαση μετά την πρώτη επέμβασή της (απόφαση LR AF 1998 κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 87, σκέψη 324) και ότι, αν ελάμβανε υπόψη μια ελαφρυντική περίσταση εν προκειμένω, τούτο δεν θα ασκούσε καμία επιρροή επί του οριστικού ποσού του προστίμου.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 92 Επισημαίνεται ότι το σημείο 3, τρίτη περίπτωση, των κατευθυντηρίων γραμμών προβλέπει τη μείωση του βασικού ποσού σε περίπτωση «παύσεως των παραβάσεων ταυτόχρονα με τις πρώτες ενέργειες της Επιτροπής (π.χ. επιτόπιοι έλεγχοι)». Ωστόσο, η Επιτροπή δεν υποχρεούται, κατά κανόνα, να θεωρήσει την παύση μιας παραβάσεως ως ελαφρυντική περίσταση. Η αντίδραση μιας επιχειρήσεως στην έναρξη έρευνας όσον αφορά τις δραστηριότητές της δεν μπορεί παρά να εκτιμάται λαμβανομένου υπόψη του ιδιαιτέρου πλαισίου κάθε περιπτώσεως (απόφαση LR AF 1998 κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 87, σκέψη 324).
- 93 Εν προκειμένω, στις 13 και στις 14 Μαΐου 1998, η Επιτροπή διενήργησε ελέγχους σε διάφορες επιχειρήσεις και η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ διενήργησε ελέγχους στην προσφεύγουσα από τις 13 έως τις 15 Μαΐου 1998. Με το άρθρο 1 της προσβαλλομένης απόφασης, η Επιτροπή καταλήγει ότι η σύμπραξη διήρκεσε από τις 24 Μαρτίου 1994 έως τις 13 Μαΐου 1998. Εντεύθεν συνάγεται ότι το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις έπαυσαν την παράβαση μόλις η Επιτροπή προέβη στις πρώτες ενέργειές της ελήφθη υπόψη.

94. Εν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι έπαυσε να μετέχει στη σύμπραξη αμέσως από της επεμβάσεως της Επιτροπής. Συγκεκριμένα, η προσφεύγουσα πληροφόρησε τους λοιπούς μετέχοντες για την αποχώρησή της μόλις στις 15 Ιουλίου 1998 (βλ. σκέψη 90 ανωτέρω).
95. Όσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας που αντλείται από το ότι αυτή συνεργάστηκε πλήρως με την Επιτροπή κατόπιν των ελέγχων, επισημαίνεται ότι η προσφεύγουσα επικοινωνήσε με την Επιτροπή μόλις στις 17 Ιουλίου 1998 (αιτιολογική σκέψη 57 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Επιπλέον, η προσφεύγουσα έτυχε της μέγιστης μείωσης δυνάμει του σημείου Δ της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, ήτοι κατά 50 %.
96. Όσον αφορά την EMZP, αρκεί η διευκρίνιση ότι η οργάνωση αυτή συστάθηκε στις 31 Ιουλίου 1998 και, συνεπώς, δεν την αφορά η επίμαχη παράβαση (αιτιολογική σκέψη 42 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Επομένως, η μη προσχώρηση της προσφεύγουσας στην ένωση αυτή στερείται επιρροής εν προκειμένω.
97. Επομένως, η πέμπτη αυτή αιτίαση και, κατά συνέπεια, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως στο σύνολό του πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι.

2. Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από εσφαλμένο υπολογισμό του προστίμου και από παραβίαση των γενικών αρχών

98. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, δεδομένου ότι η Επιτροπή στήριξε την προσβαλλομένη απόφαση σε εσφαλμένη εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων, η απόφαση αυτή είναι επίσης εσφαλμένη όσον αφορά το βασικό ποσό του προστίμου και, επομένως, ενέχει παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, παραβίαση των αρχών που αναγνωρίζονται από την πρακτική λήψεως αποφάσεων της Επιτροπής, παράβαση των κατευθυντηρίων γραμμών και της ανακοινώσεως περί συνεργασίας. Ο λόγος αυτός

ακυρώσεως αποτελείται από έξι σκέλη, τα οποία αφορούν τις ακόλουθες πτυχές της προσβαλλομένης αποφάσεως:

- τη σοβαρότητα της παραβάσεως και τη διαφοροποιημένη μεταχείριση·
- τη διάρκεια της παραβάσεως·
- την εσφαλμένη εφαρμογή των συνεπειών των επιβαρυντικών περιστάσεων και τη μη συνεκτίμηση ελαφρυντικών περιστάσεων·
- την εσφαλμένη εφαρμογή της ανακοινώσεως περί συνεργασίας·
- την παραβίαση των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως και της αναλογικότητας·
- το ανώφελο της επαυξήσεως του αποτρεπτικού αποτελέσματος και την αδυναμία πληρωμής του προστίμου.

Επί του πρώτου σκέλους, το οποίο αφορά τη σοβαρότητα της παραβάσεως και τη διαφοροποιημένη μεταχείριση

Επιχειρήματα των διαδίκων

⁹⁹ Κατά την προσφεύγουσα, η Επιτροπή δεν μπορούσε να χαρακτηρίσει τη διαπραχθείσα εκ μέρους της παράβαση ως «πολύ σοβαρή» (αιτιολογική σκέψη 300 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Υποστηρίζει ότι η παράβαση αυτή έπρεπε να θεωρηθεί ως «λιγότερο σοβαρή» και ότι η προσφεύγουσα θα ετύγχανε

διαφοροποιημένης μεταχείρισεως αν η Επιτροπή είχε λάβει προσηκόντως υπόψη της τις περιστάσεις της υποθέσεως, ιδίως το γεγονός ότι η προσφεύγουσα δεν περιλαμβανόταν μεταξύ αυτών που προέτρεψαν άλλες επιχειρήσεις να μετάσχουν στη σύμπραξη ούτε μετείχε στον κλειστό κύκλο, ότι δεν υπήρξε πλήρες μέλος της συμπράξεως, ότι αποχώρησε επί διάστημα πέντε έως έξι μηνών, ότι η αποχώρησή της είχε αρνητική επίδραση στη σύμπραξη και ότι ο ρόλος της ήταν μόνον παθητικός, ενώ οι υποκινητές της συμπράξεως ήσαν άλλοι μετέχοντες. Εξάλλου, το πραγματικό αποτέλεσμα της παραβάσεως που της προσάπτεται ήταν ασήμαντο, δεδομένου ότι μεγάλο μέρος της παραγωγής της αγοράστηκε από την BASF ή πωλήθηκε μέσω των διανομέων της. Πράγματι, οι τιμές τις οποίες χρέωνε βρίσκονταν συστηματικά κάτω του «συνιστωμένου επιπέδου».

- 100 Περαιτέρω, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της, κατά την εκ μέρους της εφαρμογή της διαφοροποιημένης μεταχείρισεως, τη σχετική βαρύτητα των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων. Λαμβανομένης υπόψη της σχετικά μεγάλης διαφοράς μεγέθους των επιχειρήσεων αυτών, η οποία αντικατοπτρίζεται στους κύκλους εργασιών τους και στον αριθμό των υπαλλήλων, και της πραγματικής ικανότητας της προσφεύγουσας να προκαλέσει βλάβη, το βασικό ποσό του προστίμου της έπρεπε να είναι σημαντικά χαμηλότερο από το βασικό ποσό των λοιπών επιχειρήσεων. Εξάλλου, η Επιτροπή όφειλε να λάβει υπόψη της την ύπαρξη συνεργασίας μεταξύ των λοιπών μετεχόντων, ιδίως της Heubach, της SNCZ και της Trident, έναντι μιας μικρής επιχειρήσεως όπως η προσφεύγουσα. Υπογραμμίζει ότι η επιρροή της διέφερε από αυτήν που ασκούσαν οι λοιπές εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και ήταν σημαντικά μικρότερη από το μερίδιο αγοράς που χρησιμεύει ως βάση για τον υπολογισμό του προστίμου από την Επιτροπή (βλ., υπό την έννοια αυτή, σκέψη 53 ανωτέρω).

- 101 Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή καθόρισε ως προς αυτήν υπερβολικά υψηλό βασικό ποσό.

- 102 Κατά την Επιτροπή, η προσφεύγουσα συγχέει το ζήτημα της σοβαρότητας της παραβάσεως με το ζήτημα της συμμετοχής της σ' αυτήν. Όσον αφορά τους

ισχυρισμούς περί της διαφοροποιημένης μεταχειρίσεως, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι κατέταξε τις επιχειρήσεις σε δύο κατηγορίες, τη δε προσφεύγουσα μαζί με τρεις άλλες επιχειρήσεις κατέταξε στην πρώτη κατηγορία. Δεδομένου ότι το μερίδιο αγοράς της προσφεύγουσας, εκτιμηθέν από την ίδια σε 30% περίπου, ήταν το υψηλότερο κατά πολύ, δεν υπήρχε, κατά την Επιτροπή, κανένας λόγος να τύχει αυτή ιδιαίτερης μεταχειρίσεως. Με το υπόμνημα ανταπαντήσεως, η Επιτροπή προσθέτει ότι η προσφεύγουσα δεν προσκομίζει κανένα ουσιώδες αποδεικτικό στοιχείο το οποίο να εμφανίζει ότι αυτή δεν περιλαμβανόταν μεταξύ των κυρίων παραγωγών φωσφορικού ψευδαργύρου του ΕΟΧ και ότι κακώς υπήχθη στην ίδια κατηγορία με αυτούς.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 103 Σύμφωνα με το σημείο 1Α των κατευθυντηρίων γραμμών, η Επιτροπή έχει δεσμευθεί ρητώς να λαμβάνει υπόψη της, για την αξιολόγηση της σοβαρότητας της παραβάσεως, εκτός από τον χαρακτήρα της ίδιας της παραβάσεως και την έκταση της γεωγραφικής αγοράς αναφοράς, τον πραγματικό της αντίκτυπο επί της αγοράς, εφόσον αυτός είναι δυνατό να εκτιμηθεί. Στην παρούσα περίπτωση, γίνεται μνεία όλων αυτών των κριτηρίων στην αιτιολογική σκέψη 300 της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 104 Από την απόφαση αυτή, καθώς και από τις κατευθυντήριες γραμμές των οποίων τις αρχές αυτή εφάρμοσε, προκύπτει ότι, μολονότι η σοβαρότητα της παραβάσεως εκτιμάται, σε ένα πρώτο στάδιο, σε συνάρτηση με τα στοιχεία που προσιδιάζουν στην παράβαση, όπως είναι η φύση της και ο αντίκτυπός της στην αγορά, σε ένα δεύτερο στάδιο, διαμορφώνεται σε συνάρτηση με περιστάσεις που προσιδιάζουν στην οικεία επιχείρηση, πράγμα που ωθεί εξάλλου την Επιτροπή να λάβει υπόψη, εκτός από το μέγεθος και τις ικανότητες της επιχειρήσεως, όχι μόνον τις ενδεχόμενες επιβαρυντικές περιστάσεις, αλλά επίσης, ενδεχομένως, τις ελαφρυντικές περιστάσεις (βλ. την απόφαση του Πρωτοδικείου της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, T-191/98, T-212/98 έως T-214/98, Atlantic Container Line κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-3275, σκέψη 1530, και την παρατιθέμενη νομολογία).

- 105 Τα επιχειρήματα που προβάλλει η προσφεύγουσα στο πλαίσιο του πρώτου αυτού λόγου αφορούν μάλλον τη δική της συμμετοχή στην παράβαση παρά τα στοιχεία που προσιδιάζουν στην παράβαση αυτή. Το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι τα επιχειρήματα που αντλούνται από το ότι η προσφεύγουσα δεν περιλαμβανόταν μεταξύ αυτών που προέτρεψαν άλλες επιχειρήσεις να μετάσχουν στη σύμπραξη ούτε μετείχε στον κλειστό κύκλο, ότι δεν υπήρξε πλήρες μέλος της συμπράξεως και ότι ο ρόλος της ήταν μόνον παθητικός πρέπει να εκτιμηθούν στο πλαίσιο της εξετάσεως του ζητήματος των επιβαρυντικών και των ελαφρυντικών περιστάσεων (βλ. σκέψεις 118 έως 133 κατωτέρω). Όσον αφορά την αποχώρηση της προσφεύγουσας από τη σύμπραξη, το στοιχείο αυτό εμπίπτει στο ζήτημα της διάρκειας της παραβάσεως, το οποίο θα εξετασθεί στις σκέψεις 111 έως 114 κατωτέρω.
- 106 Όσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι το πραγματικό αποτέλεσμα της παραβάσεως που διέπραξε ήταν ασήμαντο, αρκεί η επισήμανση ότι τα αποτελέσματα που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τον καθορισμό του γενικού ύψους των προστίμων δεν είναι εκείνα που προκύπτουν από την πραγματική συμπεριφορά την οποία ισχυρίζεται ότι ακολούθησε μια επιχείρηση, αλλά εκείνα που προκύπτουν από την όλη παράβαση στην οποία αυτή μετέσχε (απόφαση Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, προπαρατεθείσα στη σκέψη 39, σκέψη 152, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 9ης Ιουλίου 2003, T-224/00, Archer Daniels Midland και Archer Daniels Midland Ingredients κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-2597, σκέψη 160).
- 107 Η αιτίαση ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της, κατά την εκ μέρους της εφαρμογή της διαφοροποιημένης μεταχειρίσεως, τη σχετική βαρύτητα των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων ούτε την πραγματική ικανότητα της προσφεύγουσας να προκαλέσει βλάβη, πρέπει να εξετασθεί στο πλαίσιο της αιτιάσεως που αντλείται από την παραβίαση των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως και της αναλογικότητας (βλ. σκέψεις 148 έως 165 κατωτέρω).
- 108 Τέλος, το Πρωτοδικείο έχει ήδη απορρίψει τα λοιπά επιχειρήματα που προέβαλε η προσφεύγουσα στο πλαίσιο του δευτέρου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως, δηλαδή το ότι υπήρχε ένας κλειστός κύκλος (βλ. σκέψη 88 ανωτέρω) και ότι αυτή ασκούσε μικρή επιρροή στην αγορά (βλ. σκέψεις 58 έως 62 ανωτέρω).

Επί του δευτέρου σκέλους, το οποίο αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 109 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι κακώς η Επιτροπή, αφενός, κατέληξε ότι αυτή είχε διαπράξει παράβαση της ίδιας διάρκειας με τους λοιπούς μετέχοντες, ήτοι διάρκειας τεσσάρων ετών και ενός μήνα, και, αφετέρου, αύξησε ως εκ τούτου κατά 40 % το αρχικό ποσό του προστίμου το οποίο είχε καθορίσει βάσει της σοβαρότητας της παραβάσεως. Η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της το γεγονός ότι η προσφεύγουσα απομακρύνθηκε από τη σύμπραξη για διάστημα πέντε έως έξι μηνών. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, απέστη από τη δική της πρακτική λήψεως αποφάσεων και εφάρμοσε εσφαλμένα τις κατευθυντήριες γραμμές. Κατά την προσφεύγουσα, η αύξηση του βασικού ποσού προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διάρκεια της παραβάσεως έπρεπε να είναι χαμηλότερη του 40 %.
- 110 Η Επιτροπή παραπέμπει στα επιχειρήματα που προέβαλε απαντώντας στο πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 111 Όπως επισημάνθηκε με τις σκέψεις 36 έως 44 ανωτέρω, η Επιτροπή ορθώς κατέληξε ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στη σύμπραξη αδιαλείπτως μεταξύ της 24ης Μαρτίου 1994 και της 13ης Μαΐου 1998. Επομένως, το δεύτερο σκέλος του δευτέρου λόγου ακυρώσεως δεν μπορεί να γίνει δεκτό.

- 112 Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας ήθελαν κριθεί βάσιμα, το τελικό ποσό του προστίμου δεν θα μεταβαλλόταν. Θα παρέμενε ορθό συμπέρασμα της Επιτροπής ότι η προσφεύγουσα διέπραξε παράβαση μέσης διάρκειας, δηλαδή παράβαση η οποία διήρκεσε από τις 24 Μαρτίου 1994 μέχρι τον Μάρτιο του 1995, στη συνέχεια δε από τον Αύγουστο του 1995 μέχρι τις 13 Μαΐου 1998. Θα ήταν προσήκουσα μια προσαύξηση κατά 35% λόγω της διάρκειας της παραβάσεως. Εντούτοις, λαμβανομένων υπόψη των αριθμητικών υπολογισμών που επιβάλλονται για την εφαρμογή της ανακοινώσεως περί συνεργασίας καθώς και του ανωτάτου ορίου το οποίο ανέρχεται στο 10% του κύκλου εργασιών που πραγματοποίησε η οικεία επιχείρηση κατά την προηγούμενη χρήση, η προσαύξηση κατά 35% περίπου, αντί 40%, δεν θα μετέβαλλε το τελικό ποσό του προστίμου της προσφεύγουσας.
- 113 Τέλος, όσον αφορά το επιχείρημα που πρόεβαλε η προσφεύγουσα κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι δηλαδή η Επιτροπή δεν έπρεπε να αυξήσει τα πρόστιμα κατά 10% ετησίως, αρκεί η διαπίστωση ότι αυτό δεν προβλήθηκε με το εισαγωγικό δικόγραφο και ότι συνιστά νέο ισχυρισμό, απαράδεκτο κατ' εφαρμογήν του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου.
- 114 Για τους διαφόρους αυτούς λόγους, το δεύτερο σκέλος του δευτέρου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τρίτου σκέλους, το οποίο αφορά την εσφαλμένη εφαρμογή των συνεπειών των επιβαρυντικών περιστάσεων και τη μη συνεκτίμηση ελαφρυντικών περιστάσεων

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 115 Πρώτον, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή έλαβε αδικαιολογήτως υπόψη της επιβαρυντικές περιστάσεις ως προς αυτήν, θεωρώντας ότι περιλαμβάνεται

μεταξύ των μετεχόντων που ανέλαβαν την «κοινή πρωτοβουλία» συστάσεως της συμπράξεως. Προσθέτει ότι η Επιτροπή δεν έλαβε αρκούντως υπόψη της το γεγονός ότι οι λοιπές επιχειρήσεις ήσαν τα ιδρυτικά μέλη της συμπράξεως και ότι είχαν δημιουργήσει έναν «κλειστό κύκλο», ενώ εκείνη προσχώρησε στη σύμπραξη αργότερα και ότι ουδέποτε υπήρξε πλήρες μέλος αυτής. Η Επιτροπή, μη παρέχοντας ευνοϊκότερη μεταχείριση στην προσφεύγουσα για τους λόγους αυτούς, αγνόησε τις κατευθυντήριες γραμμές.

- 116 Δεύτερον, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, θεωρώντας ότι καμία ελαφρυντική περίπτωση δεν έπρεπε να γίνει δεκτή εν προκειμένω, υπέπεσε σε σφάλμα, απέστη από την πρακτική της λήψεως αποφάσεων και αγνόησε τις κατευθυντήριες γραμμές. Παραπέμποντας στα προεκτεθέντα επιχειρήματά της, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή παρέλειψε να λάβει υπόψη της το γεγονός ότι αυτή κλήθηκε να προσχωρήσει σε μια ήδη υπάρχουσα σύμπραξη, ότι ουδέποτε αποτέλεσε μέλος του «κλειστού κύκλου» και ότι ουδέποτε της ανατέθηκε πελάτης, εκτός από μία περίπτωση, προκειμένου να προστατευθούν τα λοιπά μέλη της συμπράξεως. Η Επιτροπή δεν έλαβε ωσαύτως υπόψη το ότι, στην πράξη, η προσφεύγουσα εκτέλεσε τις επίδικες συμφωνίες πολύ περιορισμένα, όπως αποδεικνύουν η αποχώρησή της από τη σύμπραξη, οι χαμηλότερες τιμές τις οποίες χρέωνε στη σκανδιναβική αγορά και το διαπιστωθέν από την Επιτροπή γεγονός (αιτιολογική σκέψη 118 της προσβαλλομένης αποφάσεως), ότι ερχόταν συχνά, κατά τις συνεδριάσεις, σε σύγκρουση με άλλους μετέχοντες, ιδίως με την Britannia, όσον αφορά τις πωλήσεις στο Ηνωμένο Βασίλειο και τον πόλεμο τιμών. Εξάλλου, η προσφεύγουσα φρονεί ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της το γεγονός ότι αυτή, κατά ορισμένο μέτρο, υποχρεώθηκε να προσχωρήσει στη σύμπραξη διότι, αφενός, ορισμένοι από τους μετέχοντες σ' αυτήν ήσαν και σημαντικοί πελάτες και, αφετέρου, επρόκειτο να χάσει τον σημαντικότερο πελάτη και διανομέα της στην ηπειρωτική Ευρώπη, δηλαδή την BASF.

- 117 Η Επιτροπή φρονεί, αφενός, ότι αρκεί η επισήμανση ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν δέχθηκε επιβαρυντικές περιστάσεις ως προς την προσφεύγουσα. Αφετέρου, φρονεί ότι τα επιχειρήματα της τελευταίας περί δήθεν ελαφρυντικών περιστάσεων πρέπει να απορριφθούν.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

118 Όπως προκύπτει από τη νομολογία, άπαξ μια παράβαση διαπράττεται από πλείονες επιχειρήσεις, πρέπει να εξετάζεται η σχετική βαρύτητα της συμμετοχής καθεμιάς απ' αυτές (αποφάσεις *Suiker Unie* κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 35, σκέψη 623, και Επιτροπή κατά *Anic Partecipazioni*, προπαρατεθείσα στη σκέψη 39, σκέψη 150), για να καθοριστεί αν υφίστανται, ως προς αυτές, επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις.

119 Το συμπέρασμα αυτό συνιστά τη λογική συνέπεια της αρχής της εξατομικεύσεως των ποινών και κυρώσεων, δυνάμει της οποίας σε μια επιχείρηση μπορούν να επιβληθούν κυρώσεις μόνο για τα γεγονότα που της προσάπτονται ατομικώς, η οποία αρχή είναι εφαρμοστέα σε κάθε διοικητική διαδικασία που μπορεί να καταλήξει στην επιβολή κυρώσεως δυνάμει των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού (απόφαση του Πρωτοδικείου της 13ης Δεκεμβρίου 2001, T-45/98 και T-47/98, *Krupp Thyssen Stainless* και *Acciai speciali Terni* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. II-3757, σκέψη 63).

120 Στα σημεία 2 και 3 των κατευθυντηρίων γραμμών προβλέπεται διαβάθμιση του βασικού ποσού του προστίμου αναλόγως ορισμένων επιβαρυντικών ή ελαφρυντικών περιστάσεων, οι οποίες χαρακτηρίζουν κάθε εμπλεκόμενη επιχείρηση.

121 Κατ' αρχάς, αρκεί η παρατήρηση ότι δεν ευσταθεί το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι η Επιτροπή δέχθηκε επιβαρυντική περίσταση ως προς αυτήν, θεωρώντας ότι αυτή περιλαμβάνεται μεταξύ των μετεχόντων που ανέλαβαν την κοινή πρωτοβουλία συστάσεως της συμπράξεως. Πράγματι, η Επιτροπή δεν δέχθηκε

καμία επιβαρυντική περίπτωση όσον αφορά την προσφεύγουσα (αιτιολογικές σκέψεις 314 έως 319 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν η Επιτροπή είχε δεχθεί την ύπαρξη επιβαρυντικής περιστάσεως όσον αφορά τις λοιπές εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, λαμβανομένου υπόψη του ότι αυτές πρωτοστάτησαν στην παράβαση και ότι προέτρεψαν άλλες επιχειρήσεις να τη διαπράξουν, τούτο ουδόλως θα μετέβαλλε το ύψος του επιβληθέντος στην προσφεύγουσα προστίμου.

- 122 Για τους ίδιους λόγους, το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι η Επιτροπή όφειλε να διαπιστώσει την ύπαρξη επιβαρυντικής περιστάσεως λόγω του ότι οι λοιπές επιχειρήσεις είχαν δημιουργήσει έναν κλειστό κύκλο, δεν μπορεί να γίνει δεκτό (βλ., συναφώς, σκέψη 88 ανωτέρω).
- 123 Περαιτέρω, πρέπει επίσης να απορριφθεί το αίτημα περί μείωσης του προστίμου λόγω ελαφρυντικών περιστάσεων.
- 124 Πρώτον, η προσφεύγουσα επικαλείται το γεγονός ότι αυτή κλήθηκε να προσχωρήσει σε μια ήδη υπάρχουσα σύμπραξη, ότι ουδέποτε αποτέλεσε μέλος του κλειστού κύκλου και ότι ουδέποτε της ανατέθηκε πελάτης. Όπως επισημαίνεται στη σκέψη 71 ανωτέρω, η Επιτροπή ορθώς δεν κατέληξε ότι η σύμπραξη υπήρχε πριν από τις 24 Μαρτίου 1994. Εξάλλου, από κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν προκύπτει η ύπαρξη του κλειστού κύκλου τον οποίο επικαλείται η προσφεύγουσα (βλ., συναφώς, σκέψη 88 ανωτέρω). Τέλος, η Επιτροπή ορθώς κατέληξε ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στη συμφωνία κατανομής των πελατών, περιλαμβανομένης της Teknos (βλ. σκέψη 86 ανωτέρω).
- 125 Επιπλέον, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι, κατ' αρχήν, ο μετέχων σε μια παράβαση δεν μπορεί να επικαλεσθεί ελαφρυντική περίπτωση αντλούμενη από τη συμπεριφορά των λοιπών μετεχόντων στην παράβαση αυτή. Εν προκειμένω, το γεγονός ότι τα λοιπά μέλη της συμπράξεως δεσμεύθηκαν νωρίτερα ή πληρέστερα στη σύμπραξη αυτή μπορεί να αποτελεί, ενδεχομένως, επιβαρυντική περίπτωση που μπορεί να γίνει δεκτή ως προς αυτά, αλλά όχι ελαφρυντική περίπτωση υπέρ της προσφεύγουσας.

- 126 Όσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι ο ρόλος της στη σύμπραξη ήταν απλώς και μόνον παθητικός, επισημαίνεται ότι, αν αποδειχθεί ότι «η επιχείρηση έχει παίξει αποκλειστικά παθητικό ρόλο» στη διάπραξη της παραβάσεως «ή μμήθηκε απλώς τη συμπεριφορά άλλων επιχειρήσεων», τούτο συνιστά πράγματι ελαφρυντική περίπτωση, σύμφωνα με το σημείο 3, πρώτη περίπτωση, των κατευθυντηρίων γραμμών. Αυτός ο παθητικός ρόλος συνεπάγεται ότι η ενδιαφερόμενη επιχείρηση έχει υιοθετήσει «συγκρατημένη συμπεριφορά», δηλαδή δεν υφίσταται ενεργός συμμετοχή στην κατάρτιση της αντίθετης προς τον ανταγωνισμό συμφωνίας ή των αντιθέτων προς τον ανταγωνισμό συμφωνιών. Από τη νομολογία προκύπτει ότι, μεταξύ των στοιχείων από τα οποία μπορεί να προκύψει ο παθητικός ρόλος επιχειρήσεως εντός μιας συμπράξεως, μπορούν να ληφθούν υπόψη ο αισθητά πιο σποραδικός χαρακτήρας των συμμετοχών της στις συσκέψεις σε σχέση με τα τακτικά μέλη της συμπράξεως καθώς και η μεταγενέστερη είσοδος της στην αγορά που αποτέλεσε αντικείμενο της παραβάσεως, ανεξαρτήτως της διάρκειας της συμμετοχής της σ' αυτήν, ή ακόμη η ύπαρξη ρητών συναφώς δηλώσεων εκπροσώπων τρίτων επιχειρήσεων που μετείχαν στην παράβαση (βλ. την απόφαση *Cheil Jedang* κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 84, σκέψεις 167 και 168, και την παρατιθέμενη νομολογία, και την απόφαση του Πρωτοδικείου της 29ης Απριλίου 2004, T-236/01, T-239/01, T-244/01 έως T-246/01, T-251/01 και T-252/01, *Tokai Carbon* κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. II-1181, σκέψη 331). Ωστόσο, όπως διαπιστώθηκε στις σκέψεις 82 έως 87 ανωτέρω, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε την ύπαρξη μιας τέτοιας «συγκρατημένης συμπεριφοράς» εν προκειμένω.
- 127 Δεύτερον, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι έπρεπε να τύχει μείωσης του προστίμου λόγω του ότι «εκτέλεσε τις επίδικες συμφωνίες μόνον πολύ περιορισμένα». Προφανώς, με τον ισχυρισμό αυτόν προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη της ελαφρυντική περίπτωση αντλούμενη από τη μη ουσιαστική εφαρμογή των παράνομων συμφωνιών ή πρακτικών, κατά το σημείο 3, δεύτερη περίπτωση, των κατευθυντηρίων γραμμών.
- 128 Συναφώς, πρέπει να εξακριβωθεί αν τα γεγονότα που προέβλεπε η προσφεύγουσα μπορούν να αποδείξουν ότι, κατά τη διάρκεια της περιόδου κατά την οποία αυτή προσχώρησε στις παράνομες συμφωνίες, δεν τις εφάρμοσε πραγματικά, υιοθετώντας ανταγωνιστική συμπεριφορά στην αγορά (βλ., υπό την έννοια αυτή, τις αποφάσεις *Archer Daniels Midland* και *Archer Daniels Midland Ingredients* κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσες στη σκέψη 106, σκέψη 268, και την παρατιθέμενη νομολογία).

- 129 Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα μετέσχε πλήρως στη σύμπραξη (βλ. σκέψεις 81 έως 87 ανωτέρω), το Πρωτοδικείο κρίνει ότι δεν υιοθέτησε ανταγωνιστική συμπεριφορά στην αγορά υπό την έννοια της νομολογίας που παρατίθεται στη σκέψη 128 ανωτέρω. Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι η προσφεύγουσα δέχθηκε ότι η δήθεν αποχώρησή της διήρκεσε μέχρι τον Αύγουστο του 1995, οπότε αυτή επανήλθε στη σύμπραξη για να ωφεληθεί από την παράβαση (σημείο 67 της δηλώσεως της Union Pigments). Έτσι, προδήλως απέρριψε τη δυνατότητα να υιοθετήσει ανταγωνιστική συμπεριφορά στην αγορά και προτίμησε να αντλήσει πλεονέκτημα από τη σύμπραξη.
- 130 Όσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι πώλησε προϊόντα σε τιμή χαμηλότερη από τη συνιστώμενη, σημειωτέον ότι το γεγονός ότι μια επιχείρηση, που αποδεικνύεται ότι μετέχει με τους ανταγωνιστές της σε συνεννόηση ως προς τις τιμές, δεν συμπεριφέρθηκε στην αγορά όπως είχε συμφωνήσει με τους ανταγωνιστές της δεν συνιστά κατ' ανάγκην στοιχείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη ως ελαφρυντική περίσταση. Συγκεκριμένα, μια επιχείρηση η οποία, παρά τη συνεννόηση με τους ανταγωνιστές της, ακολουθεί πολιτική παρεκκλίνουσα από τη συμφωνηθείσα ενδέχεται απλώς να επιχειρεί να χρησιμοποιήσει τη σύμπραξη προς όφελός της (βλ., υπό την έννοια αυτή, την απόφαση Cascades κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 41, σκέψη 230).
- 131 Όσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι ανταγωνιζόταν την Britannia παρά τη σύμπραξη, επισημαίνεται ότι δεν αμφισβητείται ότι οι επιχειρήσεις αυτές προσπάθησαν να υφαρπάξουν πελάτες από τις άλλες επιχειρήσεις το 1994 και ότι, στις 9 Ιανουαρίου 1995, η James Brown οργάνωσε σύσκεψη με την Britannia και την προσφεύγουσα για να προσπαθήσει να βελτιώσει την κατάσταση (αιτιολογική σκέψη 117 της προσβαλλομένης απόφασεως). Φαίνεται ότι τα μέρη δεν κατόρθωσαν να συνάψουν συμφωνία για την επίλυση των δυσχερειών της τρέχουσας καταστάσεως. Βεβαίως, η σύγκρουση αυτή εμφανίζει κάποιον ανταγωνισμό μεταξύ των εν λόγω επιχειρήσεων. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν ισχυρίστηκε με την προσβαλλομένη απόφαση ότι η σύμπραξη εμπόδισε εντελώς τον ανταγωνισμό στην αγορά. Επιπλέον, η προσφεύγουσα δεν προσκόμισε αποδεικτικά στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι η σύγκρουσή της με την Britannia συνέχισε καθ' όλη τη διάρκεια της παραβάσεως.

- 132 Εν πάση περιπτώσει, είναι σαφές ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στη σύσκεψη της 9ης Ιανουαρίου 1995, διότι εκτιμούσε ότι θιγόταν από τον ανταγωνισμό και, συνεπώς, σκόπευε να συνάψει νέα συμφωνία.
- 133 Τρίτον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή όφειλε να λάβει υπόψη το γεγονός ότι αυτή υποχρεώθηκε να προσχωρήσει στη σύμπραξη. Όπως διαπίστωσε το Πρωτοδικείο, το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί (βλ. σκέψη 63 ανωτέρω).
- 134 Επομένως, το τρίτο σκέλος του δεύτερου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.

Επί του τετάρτου σκέλους, το οποίο αφορά την εσφαλμένη εφαρμογή της ανακοινώσεως περί συνεργασίας

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 135 Η προσφεύγουσα φρονεί ότι η κατά 50 % μείωση που της παρέσχε η Επιτροπή βάσει της ανακοινώσεως περί συνεργασίας είναι ανεπαρκής. Επισημαίνει ότι η νέα ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη μη επιβολή και τη μείωση των προστίμων σε περιπτώσεις συμπράξεων (καρτέλ) (ΕΕ 2002, C 45, σ. 3, στο εξής: νέα ανακοίνωση) διαφέρει από την ανακοίνωση περί συνεργασίας, καθόσον η τελευταία επιβάλλει να προσκομίζει η επιχείρηση «καθοριστικά» αποδεικτικά στοιχεία και δεν προβλέπει την πλήρη απαλλαγή από το πρόστιμο για τις επιχειρήσεις που ανέλαβαν πρωτοβουλία ή διαδραμάτισαν αποφασιστικό ρόλο στην παράνομη δραστηριότητα. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, μολονότι η προσβαλλομένη απόφαση δημιουργεί την εντύπωση ότι η σύμπραξη ήταν αποτέλεσμα κοινής

πρωτοβουλίας, η Επιτροπή αναγνωρίζει τώρα ότι ουδέποτε ισχυρίστηκε ότι η προσφεύγουσα προέτρεψε άλλες επιχειρήσεις να μετάσχουν στη σύμπραξη ή ότι έπαιξε καθοριστικό ρόλο σ' αυτήν. Εξάλλου, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι διαβίβασε στην Επιτροπή πληροφοριακά στοιχεία που της επέτρεψαν να λάβει γνώση του ότι οι λοιποί μετέχοντες αποφάσισαν, μετά τους ελέγχους, να συστήσουν την ΕΜΖΡ. Η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι, στην απόφαση 1999/60/ΕΚ της Επιτροπής, της 21ης Οκτωβρίου 1998, σχετικά με διαδικασία κινηθείσα βάσει του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΚ (IV/35.691/E-4 — Καρτέλ προμονωμένων σωλήνων) (ΕΕ 1999, L 24, σ. 1), η *Løgstøl*, μια από τις επιχειρήσεις που έτυχαν μειώσεως του προστίμου, είχε ειδοποιήσει την Επιτροπή ότι τα μέλη του καρτέλ είχαν αποφασίσει να συνεχίσουν τις δραστηριότητες αυτού μετά τους ελέγχους. Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι παρέσχε στην Επιτροπή προφορικές εξηγήσεις και καταλόγους των συσκέψεων. Τέλος, η προσφεύγουσα αμφισβητεί ότι επισήμανε ότι η έρευνα που διενεργήθηκε στους χώρους των μερών της συμπράξεως δεν είχε παράσχει επαρκείς λόγους για την κίνηση της διαδικασίας.

- 136 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η διαφορά την οποία επικαλείται η προσφεύγουσα μεταξύ της ανακοινώσεως περί συνεργασίας και της νέας ανακοινώσεως ουδόλως ασκεί επιρροή, δεδομένου ότι η ίδια ουδέποτε ισχυρίστηκε ότι η προσφεύγουσα προέτρεψε άλλες επιχειρήσεις να μετάσχουν στη σύμπραξη ή ότι έπαιξε καθοριστικό ρόλο σ' αυτήν. Το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι η Επιτροπή δεν εφάρμοσε ορθώς εν προκειμένω την ανακοίνωση περί συνεργασίας είναι παντελώς αβάσιμο.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 137 Κατ' αρχάς, επισημαίνεται ότι, όπως διαπιστώθηκε στις αιτιολογικές σκέψεις 351 έως 353 της προσβαλλομένης αποφάσεως, καμία από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις εφαρμογής του σημείου Β ή του σημείου Γ της ανακοινώσεως περί συνεργασίας. Συνεπώς, η συμπεριφορά των επιχειρήσεων αυτών έπρεπε να αξιολογηθεί βάσει του σημείου Δ της εν λόγω ανακοινώσεως, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αξιόλογη μείωση του ύψους του προστίμου».

- 138 Κατά το σημείο Δ, παράγραφος 1, «[ε]φόσον επιχείρηση συνεργάζεται χωρίς να πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις που εκτίθενται στα [σημεία] Β ή Γ, τυγχάνει μείωσης κατά 10 έως 50 % του ύψους του προστίμου που θα της είχε [επι]βληθεί εάν δεν είχε συνεργαστεί».
- 139 Εν προκειμένω, η Επιτροπή χορήγησε στην προσφεύγουσα μείωση του προστίμου κατά 50 %, δηλαδή τη μεγαλύτερη μείωση που μπορούσε να παράσχει η Επιτροπή βάσει του σημείου Δ, παράγραφος 1, της ανακοινώσεως περί συνεργασίας (αιτιολογικές σκέψεις 354 έως 356 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή όφειλε να της χορηγήσει ακόμη μεγαλύτερη μείωση. Εντούτοις, η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί την εφαρμογή του σημείου Δ, παράγραφος 1, εν προκειμένω. Επιπλέον, δεν αμφισβητεί ότι η Επιτροπή συγκέντρωσε αποφασιστικές και άμεσες αποδείξεις της παραβάσεως κατά τους ελέγχους που διενεργήθηκαν στους χώρους της και ότι, συνεπώς, δεν πληροί τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή των σημείων Β και Γ. Δεδομένου ότι η Επιτροπή χορήγησε στην προσφεύγουσα τη μεγαλύτερη μείωση, κατά 50 %, σύμφωνα με το σημείο Δ, παράγραφος 1, της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι το επιχείρημα της προσφεύγουσας συναφώς είναι παντελώς αβάσιμο.
- 140 Η νέα ανακοίνωση δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα μόλις στις 19 Φεβρουαρίου 2002 και αντικατέστησε, δυνάμει του σημείου της 28, την ανακοίνωση περί συνεργασίας από τις 14 Φεβρουαρίου 2002. Υπό τις συνθήκες αυτές, η νέα ανακοίνωση δεν ασκεί επιρροή εν προκειμένω (βλ., υπό την έννοια αυτή, την απόφαση Tokai Carbon κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 126, σκέψη 273). Επιπλέον, το επιχείρημα που προβάλλει η Επιτροπή συναφώς (βλ. σκέψη 135 ανωτέρω) δεν ασκεί επιρροή, καθόσον η Επιτροπή ουδέποτε ισχυρίστηκε ότι η προσφεύγουσα προέτρεψε άλλες επιχειρήσεις να μετάρχουν στη σύμπραξη ή ότι έπαιξε καθοριστικό ρόλο σ' αυτήν.
- 141 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το τέταρτο σκέλος του δευτέρου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του πέμπτου σκέλους, αντλούμενου από την παραβίαση των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως και της αναλογικότητας

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 142 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι της επιβλήθηκε σχετικώς αυστηρότερη κύρωση απ' ό,τι στα «μέλη του κλειστού κύκλου», τα οποία ωστόσο είχαν ενεργητικότερο ρόλο στη σύσταση και στη λειτουργία της συμπράξεως και τα οποία μετέσχαν σ' αυτήν αδιαλείπτως. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή παραβίασε τις αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της αναλογικότητας και αγνόησε τις κατευθυντήριες γραμμές.
- 143 Η προσφεύγουσα υπενθυμίζει ότι έτυχε μείωσης διότι το πρόστιμο υπερέβαινε το 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών της. Το βασικό ποσό του προστίμου της προσφεύγουσας (4,2 εκατομμύρια ευρώ) υπερέβαινε το 60 % του συνολικού κύκλου εργασιών της το 2001. Αντιθέτως, το επιβληθέν στην Britannia, στην Heubach και στην James Brown πρόστιμο δεν υπερέβαινε το 10 % του παγκοσμίου κύκλου εργασιών εκάστης εταιρίας. Το τελικό ποσό του επιβληθέντος στην προσφεύγουσα προστίμου, μετά την εφαρμογή της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, υπερέβαινε το 5 % του εν λόγω κύκλου εργασιών, δηλαδή το πρόστιμο ήταν εξίσου αυστηρό με το επιβληθέν στην Heubach. Μολονότι, μετά την εφαρμογή της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, η προσφεύγουσα έτυχε μείωσης κατά 50 % και η Heubach έτυχε μείωσης κατά 10 %, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι αυτή έπρεπε να υποστεί αυστηρότερη κύρωση κατά 80 %, το τελικό ποσό του προστίμου εμφανίζει ότι η επιβληθείσα στην Heubach κύρωση ήταν αυστηρότερη μόλις κατά 8 % από την επιβληθείσα στην προσφεύγουσα. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή παραβίασε τις αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της αναλογικότητας.
- 144 Επιπλέον, η Επιτροπή χρησιμοποίησε ως αφετηρία για τον υπολογισμό του προστίμου το ίδιο ποσό των 3 εκατομμυρίων ευρώ για όλες σχεδόν τις επιχειρήσεις,

ανεξαρτήτως του μεγέθους τους. Η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι, μολονότι οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις είχαν κατά το μάλλον ή ήττον παρόμοια μερίδια αγοράς, τα αντίστοιχα μεγέθη τους διέφεραν και εξακολουθούν να διαφέρουν σε σημαντικό βαθμό, όπως μαρτυρούν οι κύκλοι τους εργασιών, πράγμα το οποίο αποτελεί σημαντικό παράγοντα για τον καθορισμό της «πραγματικής» επιρροής τους στην αγορά. Επιλέγοντας το ίδιο σημείο αφετηρίας για όλους τους μετέχοντες, η Επιτροπή επέβαλε πολύ βαρύτερη κύρωση στις επιχειρήσεις οι οποίες, όπως η προσφεύγουσα, δεν είχαν τόσο μεγάλο κύκλο εργασιών. Η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας, δεδομένου ότι τα πρόστιμα δεν είναι ανάλογα προς την ισχύ εκάστης επιχειρήσεως, καθοριζόμενη από το μερίδιό της αγοράς, από το μέγεθός της και από τον κύκλο της εργασιών.

145 Η προσφεύγουσα υπενθυμίζει ότι οι κατευθυντήριες γραμμές προβλέπουν την κατάταξη την παραβάσεων σε τρεις κατηγορίες και, συνεπώς, την εφαρμογή διαφοροποιημένης μεταχειρίσεως στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις αναλόγως της φύσεως της παραβάσεως που τους προσάπτεται. Εξάλλου, όπως επισήμανε το Πρωτοδικείο με την απόφασή του *Acerinox* κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 29 (σκέψη 78), είναι «αναγκαίο να λαμβάνεται υπόψη η πραγματική οικονομική δυνατότητα του αυτοουργού της παραβάσεως να προξενήσει σημαντική ζημία στους άλλους επιχειρηματίες, ιδίως στους καταναλωτές, και να καθορίζεται το ύψος του προστίμου σε επίπεδο που να του εξασφαλίζει επαρκώς αποτρεπτικό χαρακτήρα (σημείο 1 Α, τέταρτο εδάφιο [των κατευθυντηρίων γραμμών])». Το Πρωτοδικείο έκρινε επίσης ότι, εντός καθεμιάς από τις τρεις ανωτέρω κατηγορίες, είναι ενδεχομένως σκόπιμο «να γίνει στάθμιση [...] του καθορισμένου ποσού προκειμένου να ληφθεί υπόψη το ειδικό βάρος και, κατ' επέκταση, ο πραγματικός αντίκτυπος της παράνομης συμπεριφοράς κάθε επιχειρήσεως επί του ανταγωνισμού, ιδίως όταν υφίστανται σημαντικές διαφορές ως προς το μέγεθος των επιχειρήσεων που διαπράττουν το ίδιο είδος παραβάσεως και να προσαρμόζεται κατά συνέπεια το γενικό σημείο εκκινήσεως ανάλογα με την ειδική φύση κάθε επιχειρήσεως (σημείο 1 Α, έκτο εδάφιο [των κατευθυντηρίων γραμμών])». Το Πρωτοδικείο κατέληξε επίσης, στην ίδια υπόθεση, ότι τα μερίδια αγοράς που κατέχει μια επιχείρηση είναι κρίσιμα για τον προσδιορισμό της επιρροής που αυτή μπορεί να ασκήσει στην αγορά, πλην όμως δεν μπορούν να είναι καθοριστικά προκειμένου να συναχθεί αν μια επιχείρηση ανήκει σε μια ισχυρή οικονομική οντότητα (απόφαση *Acerinox* κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 29, σκέψη 88, απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Δεκεμβρίου 1998, C-185/95 P, *Baustahlgewebe* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-8417, σκέψη 139). Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν εξέτασε το ζήτημα αν υπήρχε σημαντική διαφορά μεταξύ των επιχειρήσεων που μετέσχαν στην παράβαση και παρέλειψε να λάβει προσηκόντως υπόψη της το μέγεθος και την

οικονομική ισχύ των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων και, συνεπώς, την επιρροή τους στην αγορά. Βάσει της αρχής της ίσης μεταχείρισης, για το ίδιο είδος παραβάσεως η Επιτροπή όφειλε να επιβάλλει στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις πρόστιμα διαφορετικού ύψους.

- 146 Η προσφεύγουσα φρονεί ότι, αν η Επιτροπή είχε κάνει ορθή χρήση του «ευρέος περιθωρίου εκτιμήσεως» που διαθέτει, θα έπρεπε να λάβει υπόψη της τους παράγοντες που δικαιολογούσαν την επιβολή χαμηλότερου προστίμου σ' αυτήν. Η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι, επί παραδείγματι, από την απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιουνίου 1983, 100/80 έως 103/80, *Musique diffusion française* κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1983, σ. 1825), στην οποία παραπέμπει η Επιτροπή με το υπόμνημα αντικρούσεως, προκύπτει ότι αυτή, για να εκτιμήσει τη σοβαρότητα της παραβάσεως, πρέπει να λάβει ιδίως υπόψη τον όγκο και την αξία των εμπορευμάτων που αποτελούν αντικείμενο της παραβάσεως, καθώς και το μέγεθος και την οικονομική ισχύ της επιχειρήσεως και, συνεπώς, την επιρροή που μπορούσε η τελευταία να ασκήσει επί της αγοράς (σκέψη 120). Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται εκ νέου ότι δεν είχε στην πραγματικότητα την εξουσία να επιβάλλει τις συμφωνηθείσες στο πλαίσιο της συμπράξεως τιμές. Εξάλλου, η οικονομική της κατάσταση ήταν ασθενής σε σύγκριση με την κατάσταση των λοιπών εμπλεκόμενων επιχειρήσεων. Έτσι, η επιρροή την οποία αυτή ήταν σε θέση να ασκήσει στην αγορά ήταν μικρότερη από το μερίδιο αγοράς που χρησιμεύει ως βάση για τον υπολογισμό του προστίμου εκ μέρους της Επιτροπής.

- 147 Η Επιτροπή αμφισβητεί την επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας. Παρατηρεί μεταξύ άλλων ότι αποσιωπά το γεγονός ότι το πρόστιμο που της επιβλήθηκε είναι το κατά πολύ χαμηλότερο. Αυτό το πρόστιμο είναι δέκα φορές χαμηλότερο από το επιβληθέν στην Heubach, ενώ οι δύο επιχειρήσεις είχαν παρόμοια μερίδια αγοράς και μπορούσαν θεωρητικά να αντλήσουν το ίδιο όφελος από τη σύμπραξη.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 148 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται, κατ' ουσίαν, ότι η Επιτροπή δεν έλαβε αρκούντως υπόψη της το μέγεθος της προσφεύγουσας και την ευθύνη της όταν καθόρισε το ύψος των προστίμων και ότι, ως εκ τούτου, παραβίασε τις αρχές της ίσης

μεταχειρίσεως και της αναλογικότητας. Πρέπει επίσης να εξετασθεί, στο πλαίσιο αυτό, το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της, κατά την εφαρμογή της διαφοροποιημένης μεταχειρίσεως, τη σχετική βαρύτητα των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων ούτε την πραγματική ικανότητα της προσφεύγουσας να προκαλέσει βλάβη (βλ. σκέψη 107 ανωτέρω).

- 149 Κατ' αρχάς, υπενθυμίζεται, αφενός, ότι η μοναδική ρητή παραπομπή του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 στον κύκλο εργασιών αφορά το ανώτατο όριο που δεν μπορεί να υπερβεί το ποσό ενός προστίμου και, αφετέρου, ότι το όριο αυτό θεωρείται σχετικό με τον συνολικό κύκλο εργασιών (απόφαση *Musique diffusion française* κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 146, σκέψη 119). Εντός του ορίου αυτού, η Επιτροπή μπορεί κατ' αρχήν να καθορίσει το πρόστιμο βάσει του κύκλου εργασιών της επιλογής της, όσον αφορά τη γεωγραφική ζώνη και τα οικεία προϊόντα (απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Μαρτίου 2000, T-25/95, T-26/95, T-30/95 έως T-32/95, T-34/95 έως T-39/95, T-42/95 έως T-46/95, T-48/95, T-50/95 έως T-65/95, T-68/95 έως T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 και T-104/95, *Cimenteries CBR* κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-491, σκέψη 5023), χωρίς να υποχρεούται να λάβει συγκεκριμένα υπόψη της τον συνολικό κύκλο εργασιών ή τον κύκλο εργασιών που πραγματοποιήθηκε στην αγορά των επιμάχων προϊόντων. Τέλος, και μεν οι κατευθυντήριες γραμμές δεν προβλέπουν τον υπολογισμό των προστίμων ανάλογα με συγκεκριμένο κύκλο εργασιών, δεν απαγορεύουν ωστόσο τη συνεκτίμηση ενός τέτοιου κύκλου εργασιών, υπό την προϋπόθεση ότι η επιλογή της Επιτροπής δεν πάσχει πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως (απόφαση *Tokai Carbon* κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 126, σκέψη 195).

- 150 Εν προκειμένω, υπενθυμίζεται ότι από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτει ότι η Επιτροπή έκρινε αναγκαίο να προβεί στη διαφοροποιημένη μεταχείριση των επιχειρήσεων προκειμένου να λάβει υπόψη την «πραγματική οικονομική δυνατότητα των αυτουργών της παράβασης να προξενήσουν σημαντική ζημία στον ανταγωνισμό, καθώς και να ορίσει το πρόστιμο σε τέτοιο επίπεδο ώστε να έχει την ενδεδειγμένη αποτρεπτική χρησιμότητα» (αιτιολογική σκέψη 304 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Η Επιτροπή προσέθεσε ότι ήταν απαραίτητο «να ληφθεί υπόψη το ειδικό βάρος κάθε επιχείρησης και, κατ' επέκταση, ο πραγματικός αντίκτυπος της παράνομης συμπεριφοράς της στον ανταγωνισμό». Για την εκτίμηση των στοιχείων αυτών, η Επιτροπή επέλεξε να στηριχθεί στον κύκλο εργασιών που

προκύπτει από τις πωλήσεις κοινού φωσφορικού ψευδαργύρου εντός του ΕΟΧ κατά το τελευταίο έτος της παραβάσεως. Επισημάνει ότι η προσφεύγουσα ήταν ένας από τους κύριους παραγωγούς φωσφορικού ψευδαργύρου στον ΕΟΧ, διότι κατείχε μερίδιο αγοράς ανερχόμενο σε 20 % περίπου, και συνεπώς την κατέταξε στην πρώτη κατηγορία (αιτιολογική σκέψη 308 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Το αρχικό ποσό του προστίμου καθορίστηκε, για όλες τις επιχειρήσεις της πρώτης κατηγορίας, σε 3 εκατομμύρια ευρώ. Το αρχικό ποσό του προστίμου της James Brown, η οποία είχε μερίδιο αγοράς περίπου 5 %, καθορίστηκε σε 750 000 ευρώ.

151 Μολονότι η Επιτροπή συνέκρινε τη σχετική σπουδαιότητα των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων βάσει του κύκλου εργασιών που πραγματοποίησαν με τις πωλήσεις φωσφορικού ψευδαργύρου στον ΕΟΧ, αναφέρθηκε επίσης στα μερίδια αγοράς των επιχειρήσεων στη σχετική αγορά για να τις κατατάξει σε δύο διαφορετικές κατηγορίες. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή καθόρισε τα μερίδια αγοράς των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων βασιζόμενη, αφενός, στους πραγματοποιηθέντες στη σχετική αγορά κύκλους εργασιών, οι οποίοι εκτίθενται στον πίνακα που περιέχει η αιτιολογική σκέψη 50 της προσβαλλομένης αποφάσεως, και, αφετέρου, στα πληροφοριακά στοιχεία που περιέχει ο φάκελος. Η προσφεύγουσα δεν αμφισβήτησε την ορθότητα της μεθόδου αυτής.

152 Στο πλαίσιο της αναλύσεως της «πραγματικής οικονομικής δυνατότητας των αυτουργών της παράβασης να προξενήσουν σημαντική ζημία στον ανταγωνισμό», που συνεπάγεται εκτίμηση της πραγματικής σημασίας των επιχειρήσεων αυτών στη θιγόμενη αγορά, δηλαδή της επιδράσεώς τους στην αγορά αυτή, ο συνολικός κύκλος εργασιών παρουσιάζει ατελώς τα πράγματα. Πράγματι, δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι μια ισχυρή επιχείρηση με πληθώρα διαφορετικών δραστηριοτήτων είναι παρούσα απλώς επικουρικός σε συγκεκριμένη αγορά προϊόντων. Ομοίως, δεν αποκλείεται μια επιχείρηση με σημαντική θέση σε εξωκοινοτική γεωγραφική αγορά να κατέχει απλώς και μόνο ασθενή θέση στην κοινοτική αγορά ή στον ΕΟΧ. Στις περιπτώσεις αυτές, το γεγονός και μόνον ότι η εν λόγω επιχείρηση πραγματοποιεί σημαντικό συνολικό κύκλο εργασιών δεν σημαίνει οπωσδήποτε ότι ασκεί αποφασιστική επίδραση στη θιγόμενη αγορά. Για τον λόγο αυτό, το Δικαστήριο τόνισε, με την απόφαση Baustahlgewebe κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 145 (σκέψη 139), ότι, μολονότι τα μερίδια αγοράς που κατέχει μια επιχείρηση δεν μπορούν να έχουν καθοριστική σημασία προκειμένου να συναχθεί αν μια επιχείρηση ανήκει σε μια ισχυρή οικονομική οντότητα, είναι αντιθέτως κρίσιμα για

τον προσδιορισμό της επιρροής που η επιχείρηση μπορεί να ασκήσει στην αγορά (βλ. την απόφαση Archer Daniels Midland και Archer Daniels Midland Ingredients κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 193). Εν προκειμένω, η Επιτροπή έλαβε υπόψη της τόσο το μερίδιο αγοράς όσο και τον κύκλο εργασιών των εμπλεκομένων επιχειρήσεων στη θιγόμενη αγορά, βάσει των οποίων μπόρεσε να καθορίσει τη σχετική σπουδαιότητα εκάστης επιχειρήσεως στη σχετική αγορά.

153 Επομένως, η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πρόδηλο σφάλμα εκτιμήσεως κατά την εκ μέρους της ανάλυση της «πραγματικής οικονομικής δυνατότητας του αυτοουργού της παράβασης», υπό την έννοια του σημείου 1 Α, τέταρτο εδάφιο, των κατευθυντηρίων γραμμών.

154 Επιπλέον, από τη σύγκριση των κύκλων εργασιών που πραγματοποιούν στην αγορά οι επιχειρήσεις που εμπίπτουν στην πρώτη κατηγορία και των οποίων η επωνυμία περιλαμβάνεται στον πίνακα που περιέχει η αιτιολογική σκέψη 50 της προσβαλλομένης αποφάσεως, προκύπτει ότι ορθώς οι επιχειρήσεις αυτές κατατάχθηκαν σε κατηγορίες και ότι τους επιβλήθηκε το ίδιο συγκεκριμένο αρχικό ποσό προστίμου. Έτσι, η προσφεύγουσα πραγματοποίησε, το 1998, κύκλο εργασιών στη σχετική αγορά εντός του ΕΟΧ ύψους 3,2 εκατομμυρίων ευρώ. Η Heubach, η Trident και η SNCZ πραγματοποίησαν κύκλους εργασιών ύψους 3,7, 3,69 και 3,9 εκατομμυρίων ευρώ αντιστοίχως. Η Britannia, η οποία έπαυσε κάθε οικονομική δραστηριότητα το 1998, πραγματοποίησε, το 1996, κύκλο εργασιών στη σχετική αγορά εντός του ΕΟΧ ύψους 2,78 εκατομμυρίων ευρώ.

155 Εξυπακούεται ότι για την κατάταξη σε κατηγορίες πρέπει να τηρείται η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, κατά την οποία απαγορεύεται να αντιμετωπίζονται παρόμοιες καταστάσεις κατά τρόπο διαφορετικό και διαφορετικές καταστάσεις καθ' όμοιο τρόπο, εκτός αν μια τέτοια αντιμετώπιση δικαιολογείται αντικειμενικώς (απόφαση του Πρωτοδικείου της 19ης Μαρτίου 2003, T-213/00, CMA CGM κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-913, στο εξής: απόφαση FETTCSA, σκέψη 406). Υπό το ίδιο πρίσμα, οι κατευθυντήριες γραμμές προβλέπουν, στο σημείο 1 Α, έκτο εδάφιο, ότι μια «σημαντική» διαφορά στο μέγεθος των επιχειρήσεων που διέπραξαν παράβαση της ίδιας φύσεως μπορεί ιδίως να δικαιολογήσει διαφοροποίηση στην εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως. Περαιτέρω, κατά τη νομολογία, το ποσό των προστίμων πρέπει, τουλάχιστον, να είναι ανάλογο προς τα στοιχεία που ελήφθησαν υπόψη για να εκτιμηθεί η σοβαρότητα της παραβάσεως (απόφαση του

Πρωτοδικείου της 12ης Ιουλίου 2001, T-202/98, T-204/98 και T-207/98, Tate & Lyle κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. II-2035, σκέψη 106).

- 156 Κατά συνέπεια, όταν η Επιτροπή κατατάσσει τις οικείες επιχειρήσεις σε κατηγορίες για τον καθορισμό του ύψους των προστίμων, ο καθορισμός των ορίων εκκινήσεως για καθεμία από τις κατ' αυτόν τον τρόπο προσδιοριζόμενες κατηγορίες πρέπει να είναι συνεπής και αντικειμενικώς δικαιολογημένος (απόφαση FETTCSA, σκέψη 416, και απόφαση LR AF 1998 κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 87, σκέψη 298).
- 157 Βεβαίως, εν προκειμένω, μολονότι η προσφεύγουσα πραγματοποίησε συνολικό κύκλο εργασιών μόλις 7 εκατομμυρίων ευρώ το 2000, κατατάχθηκε στην ίδια κατηγορία με την Britannia, την Heubach, την Trident και την SNCZ, οι οποίες είχαν συνολικούς κύκλους εργασιών 55,7, 71, 76 και 17 εκατομμυρίων ευρώ αντιστοίχως. Ωστόσο, δεν μπορεί να συναχθεί εξ αυτού παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας ούτε της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως. Όπως εξηγήθηκε στις σκέψεις 150 και 151 ανωτέρω, αυτές οι διάφορες επιχειρήσεις συγκεντρώθηκαν σε μια κατηγορία διότι προσομοίαζαν πολύ οι κύκλοι τους εργασιών στη σχετική αγορά και τα μερίδιά τους αγοράς. Η συγκέντρωση των επιχειρήσεων σε μια κατηγορία επ' αυτής της βάσεως ήταν συνεπής και αντικειμενικώς δικαιολογημένη. Επιπλέον, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η διαφορά μεγέθους της προσφεύγουσας σε σχέση με τις λοιπές επιχειρήσεις δεν ήταν τόσο σημαντική ώστε αυτή να έπρεπε να καταταγεί σε διαφορετική κατηγορία (βλ., υπό την έννοια αυτή, την απόφαση του Πρωτοδικείου της 9ης Ιουλίου 2003, T-230/00, Daesang και Sewon Europe κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-2733, σκέψεις 69 έως 77).
- 158 Επισημαίνεται, επικουρικώς, ότι, υπό τις συνθήκες της υπό κρίση υποθέσεως, ελήφθη αρκούντως υπόψη ο συνολικός κύκλος εργασιών της προσφεύγουσας κατά την εφαρμογή του ανωτάτου ορίου του 10% που προβλέπει το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17. Όπως επισημάνθηκε στις σκέψεις 16 και 17 ανωτέρω, το πρόστιμο της προσφεύγουσας μειώθηκε σε 700 000 ευρώ προκειμένου να τηρηθεί το όριο αυτό, πριν μειωθεί περαιτέρω σε 350 000 ευρώ λόγω της συνεργασίας. Το ανώτατο όριο του 10% έχει ως σκοπό να αποφευχθεί το να είναι τα πρόστιμα δυσανάλογα σε σχέση με το μέγεθος της επιχειρήσεως (απόφαση

Musique diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 146, σκέψη 119). Η εφαρμογή αυτού του ανωτάτου ορίου εν προκειμένω διασφάλισε ότι το επιβληθέν στην προσφεύγουσα πρόστιμο είναι ανάλογο προς το μέγεθός της. Λαμβανομένου υπόψη του ότι η παράβαση είναι πολύ σοβαρή και ότι διήρκεσε περισσότερο από τέσσερα έτη, το πρόστιμο θα μπορούσε να είναι πολύ μεγαλύτερο αν η προσφεύγουσα δεν ήταν μικρή επιχείρηση και αν δεν είχε εφαρμοσθεί υπέρ της το ανώτατο όριο του 10 %.

- 159 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, συγκρινόμενο προς τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν στις λοιπές εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, το πρόστιμο που της επιβλήθηκε δεν είναι ανάλογο προς το μέγεθός της. Η Επιτροπή δεν υποχρεούται να πραγματοποιεί τον υπολογισμό του προστίμου με βάση ποσά στηριζόμενα στον κύκλο εργασιών των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων. Επιπλέον, δεν οφείλει να εξασφαλίζει, σε περίπτωση που επιβάλλονται πρόστιμα σε πλείονες επιχειρήσεις εμπλεκόμενες στην ίδια παράβαση, ότι τα τελικά ποσά των προστίμων στα οποία θα καταλήξει ο υπολογισμός της για τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις θα αντικατοπτρίζουν οιαδήποτε μεταξύ τους διαφορά ως προς τον συνολικό κύκλο εργασιών τους ή ως προς τον κύκλο εργασιών τους στην αγορά του επίμαχου προϊόντος (απόφαση Dansk Rørindustri κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 32, σκέψη 202).

- 160 Όσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι, μετά την εφαρμογή της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, έτυχε μείωσης κατά 50 % και η Heubach μείωσης κατά 10 %, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι η τελευταία έπρεπε να υποστεί αυστηρότερη κύρωση κατά 80 %, αρκεί η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν υποχρεούται να καθορίζει το ύψος των προστίμων με γνώμονα τις μειώσεις που χορήγησε στο πλαίσιο της ανακοινώσεως περί συνεργασίας.

- 161 Η επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας κατά την οποία το βασικό ποσό υπερέβαινε το 60 % του συνολικού της κύκλου εργασιών είναι αλυσιτελής. Το ανώτατο όριο το οποίο επιβάλλει το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, επιτάσσοντας όπως το τελικώς επιβαλλόμενο σε μια επιχείρηση πρόστιμο μειωθεί σε περίπτωση που αυτό υπερβαίνει το 10 % του κύκλου εργασιών της, ανεξαρτητως των ενδιάμεσων πράξεων υπολογισμού που σκοπούν στο να ληφθεί υπόψη η σοβαρότητα και η διάρκεια της παραβάσεως, δεν απαγορεύει στην Επιτροπή να

αναφέρεται, κατά τον υπολογισμό της, σε ένα ενδιάμεσο ποσό το οποίο υπερβαίνει το 10% του κύκλου εργασιών της οικείας επιχειρήσεως, εφόσον το τελικώς επιβαλλόμενο στην επιχείρηση αυτή πρόστιμο δεν υπερβαίνει το ως άνω όριο (απόφαση Dansk Røringindustri κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 32, σκέψη 205).

- 162 Εξάλλου, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή παραβίασε τις αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της αναλογικότητας και ότι αγνόησε τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, διότι επέβαλε στην προσφεύγουσα αυστηρότερη κύρωση απ' ό,τι στα «μέλη του κλειστού κύκλου». Ωστόσο, όπως επισημαίνεται στη σκέψη 88 ανωτέρω, η ύπαρξη του υποτιθέμενου «κλειστού κύκλου» δεν αποδείχθηκε.
- 163 Επιπλέον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι η συμπεριφορά της ήταν «λιγότερο επιλήψιμη» από τη συμπεριφορά των λοιπών εμπλεκόμενων επιχειρήσεων.
- 164 Τέλος, όσον αφορά την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως υπό το πρίσμα των ανωτέρω, σημειωτέον ότι η εφαρμογή των κατευθυντηρίων γραμμών εν προκειμένω κατέστησε δυνατή τη διασφάλιση της τηρήσεως αμφοτέρων των πτυχών της αρχής αυτής. Αφενός, όλες οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις είχαν κοινή και παρεμφερή ευθύνη, καθόσον μετέσχαν όλες σε μια πολύ σοβαρή παράβαση. Έτσι, σε ένα πρώτο στάδιο, η ευθύνη αυτή εκτιμήθηκε σε συνάρτηση με τα στοιχεία που προσιδιάζουν στην παράβαση, όπως είναι η φύση της και ο αντίκτυπός της στην αγορά. Αφετέρου, σε ένα δεύτερο στάδιο, η Επιτροπή διαμόρφωσε την εκτίμηση αυτή σε συνάρτηση με περιστάσεις που προσιδιάζουν στην οικεία επιχείρηση, μεταξύ των οποίων το μέγεθος και οι ικανότητες της επιχειρήσεως, η διάρκεια της συμμετοχής της και η συνεργασία της.
- 165 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το πέμπτο σκέλος του δευτέρου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του έκτου σκέλους, το οποίο αφορά το ανώφελο της επαυξήσεως του αποτρεπτικού αποτελέσματος και την αδυναμία πληρωμής του πρόστιμου

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 166 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή παρέβη ουσιώδη τύπο και παραβίασε τις αρχές της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως, μη λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι δεν υπήρχε λόγος περαιτέρω αυξήσεως του αποτρεπτικού αποτελέσματος και ότι αυτή δεν είχε τα μέσα να πληρώσει το πρόστιμο.
- 167 Πρώτον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή παραβίασε τις αρχές της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως, διότι δεν αναρωτήθηκε για τη σκοπιμότητα της λήψεως αυστηρότερων αποτρεπτικών μέτρων. Όπως έπραξε σε άλλες υποθέσεις, η Επιτροπή όφειλε να λάβει υπόψη της όχι μόνον το μερίδιο της αγοράς της προσφεύγουσας, αλλά και «το συνολικό της μέγεθος, προκειμένου να διασφαλίσει ότι η κύρωση θα είναι ανάλογη και αποτρεπτική» [απόφαση 2002/742/ΕΚ της Επιτροπής, της 5ης Δεκεμβρίου 2001, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 81 της Συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση COMP/E-1/36.604 — Κιτρικό οξύ) (ΕΕ L 239, σ. 18)]. Η προσφεύγουσα υπενθυμίζει ότι αποχώρησε από τη σύμπραξη το 1995, ότι έπαυσε αμέσως την παράβαση όταν παρενέβη η Επιτροπή και ότι ήταν η πρώτη που συνεργάστηκε με την Επιτροπή κατά τους ελέγχους. Μετά από αυτή την εμπειρία η οποία της στοίχισε ακριβά, η προσφεύγουσα είχε τη σοβαρή πρόθεση να συμμορφωθεί προς τους κανόνες του ανταγωνισμού και συνεπώς ήταν ανώφελη η λήψη αυστηρών αποτρεπτικών μέτρων. Η προσφεύγουσα φρονεί ότι, όσον την αφορά, η Επιτροπή μπορούσε να μελετήσει θεμιτώς το ενδεχόμενο να της επιβάλει συμβολικό μόνον πρόστιμο. Υποστηρίζει ότι, κατά συνέπεια, το πρόστιμο πρέπει να μειωθεί. Η προσφεύγουσα φοβάται ότι υπήρξε θύμα της βουλήσεως της Επιτροπής να διαδώσει ένα μήνυμα, το οποίο αντικατοπτρίζει το ανακοινωθέν Τύπου της Επιτροπής (IP/01/1797), ότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις δεν πρέπει να τρέφουν αυταπάτες περί του ότι το μέγεθός τους θα τους εξασφαλίσει προτιμησιακή μεταχείριση όσον αφορά τα πρόστιμα.

- 168 Δεύτερον, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή όφειλε να λάβει υπόψη της την πραγματική της ικανότητα να επωμισθεί το βάρος ενός προστίμου, σύμφωνα με το σημείο 5, στοιχείο β', των κατευθυντηρίων γραμμών και με τη νομολογία (απόφαση LR AF 1998 κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 87, σκέψη 308). Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι βρίσκεται σε ιδιαίτερα επισφαλή οικονομική θέση. Αν πληρώσει το πρόστιμο, θα χάσει κάθε πιθανότητα να ανακάμψει και να καταλάβει εκ νέου ανταγωνιστική θέση στην αγορά.
- 169 Η Επιτροπή δέχθηκε, με το υπόμνημα απαντήσεως, ότι η προσφεύγουσα, ανταποκρινόμενη σε εκ μέρους της αιτήματα, «της διαβίβασε οικονομικές εκθέσεις εμφανίζουσες μια κακή οικονομική κατάσταση». Ωστόσο, η Επιτροπή, αφενός, προσήψε στην προσφεύγουσα ότι δεν εκδήλωσε «ανησυχίες ως προς την ικανότητά της να πληρώσει οποιοδήποτε πρόστιμο» και, αφετέρου, ισχυρίστηκε ότι δεν μπορούσε να εκτιμήσει την πραγματική ικανότητα της προσφεύγουσας να πληρώσει το πρόστιμο, ελλείψει σχολίων της τελευταίας επί του ζητήματος αυτού. Η προσφεύγουσα απαντά ότι, όταν η Επιτροπή ζήτησε τα έγγραφα αυτά, δεν την κάλεσε να διατυπώσει σχόλια ως προς την ικανότητά της να πληρώσει το πρόστιμο. Εξάλλου, η ασθενής οικονομική κατάσταση της προσφεύγουσας και οι προσπάθειές της να μειώσει εν γένει τις δαπάνες λόγω της καταστάσεως αυτής ήσαν κάλλιστα γνωστές στην Επιτροπή. Επί παραδείγματι, στις 31 Ιανουαρίου 2001, η προσφεύγουσα απέστειλε στην Επιτροπή τις μεταφράσεις των προσωρινών λογαριασμών για το έτος 2000, απ' όπου προέκυπτε αρνητικό τελικό αποτέλεσμα, πριν από την αφαίρεση των φόρων, ανερχόμενο σε 417 100 ευρώ. Με έγγραφο της 31ης Ιανουαρίου 2001, η Επιτροπή ευχαρίστησε την προσφεύγουσα για τους ετήσιους λογαριασμούς και τη διαβεβαίωσε ότι «θα λαμβάνονταν υπόψη κατά την τελική εκτίμηση».
- 170 Απαντώντας στο επιχείρημα της Επιτροπής ότι η μείωση του προστίμου της προσφεύγουσας, δικαιολογούμενη από το ότι αυτή βρίσκεται σε δύσκολη οικονομική κατάσταση, ισοδυναμεί με την παροχή αδικαιολόγητου από πλευράς ανταγωνισμού πλεονεκτήματος προς αυτήν, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι δεν

τίθεται τέτοιο θέμα εν προκειμένω. Συγκεκριμένα, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι οι ιδιοκτήτες της και τα διαχειριστικά της όργανα έχουν αλλάξει και ότι οι νέοι ιδιοκτήτες και οι διευθύνοντές της δεν εμποδίζονται πλέον από οικογενειακούς δεσμούς, είναι σε θέση να λαμβάνουν τολμηρές αποφάσεις σε θέματα εμπορίας και αναδιαρθρώσεως της επιχειρήσεως, οι οποίες θα θεωρούνταν αδύνατες από τους προηγούμενους ιδιοκτήτες και διευθύνοντες.

- 171 Η Επιτροπή αμφισβητεί το βάσιμο της επιχειρηματολογίας της προσφεύγουσας. Συναφώς, επισημαίνει ότι η προσφεύγουσα ουδόλως αναφέρεται σε μια ανικανότητα πληρωμής του προστίμου υπό «συγκεκριμένες κοινωνικές συνθήκες», υπό την έννοια των κατευθυντηρίων γραμμών, και ότι δεν παρέσχε καν πληροφοριακά στοιχεία ως προς τον βαθμό αποδοτικότητας της επιχειρήσεως. Επιπλέον, η προσφεύγουσα ουδέποτε εξέφρασε ανησυχίες ως προς την ικανότητά της να πληρώσει οποιοδήποτε πρόστιμο.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 172 Όσον αφορά, κατ' αρχάς, τον αποτρεπτικό χαρακτήρα του προστίμου, επισημαίνεται ότι το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 έχει ως σκοπό να παράσχει στην Επιτροπή την εξουσία να επιβάλλει πρόστιμα, ώστε να μπορεί αυτή να εκπληρώνει την αποστολή επιβλέψεως που της έχει ανατεθεί από το κοινοτικό δίκαιο (αποφάσεις *Musique diffusion française* κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 146, σκέψη 105, και *Archer Daniels Midland* και *Archer Daniels Midland Ingredients* κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 105). Η αποστολή αυτή περιλαμβάνει το έργο της καταστολής των ατομικών παραβάσεων και το καθήκον ασκήσεως μιας γενικής πολιτικής με στόχο την εφαρμογή στον τομέα του ανταγωνισμού των αρχών που καθορίζονται στη Συνθήκη και τον προσανατολισμό της συμπεριφοράς των επιχειρήσεων προς αυτή την κατεύθυνση. Επομένως, η Επιτροπή πρέπει να μεριμνά για τον αποτρεπτικό χαρακτήρα των προστίμων (απόφαση *Archer Daniels Midland* και *Archer Daniels Midland Ingredients* κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψεις 105 και 106). Συγκεκριμένα, ο αποτρεπτικός χαρακτήρας προστίμου που επιβάλλεται

λόγω παραβάσεως των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού μπορεί να καθορίζεται μόνο σε σχέση με την ιδιαίτερη κατάσταση της καταδικασθείσας επιχειρήσεως (απόφαση Archer Daniels Midland και Archer Daniels Midland Ingredients κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 106, σκέψη 110· βλ., επίσης, την απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Ιουλίου 1970, 41/69, ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής Συλλογή τόμος 1969-1971 σ. 397, σκέψεις 170 έως 174).

- 173 Εν προκειμένω, το πρόστιμο ύψους 350 000 ευρώ που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα αντιπροσωπεύει μόλις το 4,9% του κύκλου της εργασιών. Το πρόστιμο αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί δυσανάλογο σε σχέση με το μέγεθος της προσφεύγουσας ούτε σε σχέση με τη φύση της παραβάσεως. Επιπλέον, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι συντρέχει οποιαδήποτε παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως συναφώς (βλ. σκέψεις 149 έως 165 ανωτέρω).
- 174 Εξάλλου, όσον αφορά τον ισχυρισμό της προσφεύγουσας ότι η Επιτροπή έπρεπε να της επιβάλει «συμβολικό» πρόστιμο, σημειωτέον ότι, κατά το σημείο 5, στοιχείο δ', των κατευθυντηρίων γραμμών, η Επιτροπή πρέπει «επίσης να έχει τη δυνατότητα, σε ορισμένες περιπτώσεις, να επιβάλει “συμβολικό” πρόστιμο ύψους 1 000 [ευρώ], για το οποίο δεν θα είναι ανάγκη να γίνει υπολογισμός ανάλογα με τη διάρκεια της παράβασης και την ύπαρξη επιβαρυντικών ή ελαφρυντικών περιστάσεων». Η προσφεύγουσα δεν απέδειξε για ποιο λόγο ένα συμβολικό πρόστιμο θα δικαιολογούνταν εν προκειμένω. Εξάλλου, λαμβανομένου υπόψη του ότι αυτή μετέσχε σε πολύ σοβαρή παράβαση για διάστημα άνω των τεσσάρων ετών, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι μια τέτοια δικαιολόγηση θα ήταν πολύ δύσκολη. Η συνεργασία της προσφεύγουσας κατά τη διαδικασία δεν μπορεί να δικαιολογήσει τέτοιο πρόστιμο. Όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 139 ανωτέρω, η προσφεύγουσα ήδη έτυχε της μέγιστης μείωσης, κατά 50%, σύμφωνα με το σημείο Δ, παράγραφος 1, της ανακοινώσεως περί συνεργασίας. Επιπλέον, το γεγονός ότι η προσφεύγουσα είχε την πρόθεση να συμμορφωθεί προς τους κανόνες ανταγωνισμού πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν συνιστά επαρκή λόγο για να περιοριστεί η Επιτροπή στην επιβολή συμβολικού προστίμου. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι από τη νομολογία προκύπτει ότι η αποτροπή των τρίτων, και όχι μόνον της ενδιαφερόμενης επιχειρήσεως, αποτελεί σημαντικό σκοπό του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 (βλ. την προπαρατεθείσα στη σκέψη 172 νομολογία).

- 175 Όσον αφορά τον ισχυρισμό της προσφεύγουσας ότι η Επιτροπή δεν έλαβε αρκούντως υπόψη την οικονομική της κατάσταση, υπενθυμίζεται ότι, κατά παγία νομολογία, η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη, κατά την επιμέτρηση του προστίμου, να λαμβάνει υπόψη την ελλειμματική οικονομική κατάσταση της ενδιαφερομένης επιχειρήσεως, δεδομένου ότι η αναγνώριση παρόμοιας υποχρέωσης θα οδηγούσε στην παροχή αδικαιολόγητου από απόψεως ανταγωνισμού πλεονεκτήματος στις επιχειρήσεις που έχουν προσαρμοστεί λιγότερο στους όρους της αγοράς (βλ. τις αποφάσεις του Πρωτοδικείου LR AF 1998 κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 87, σκέψη 308, της 20ής Μαρτίου 2002, T-9/99, HFB κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-1487, και FETTCSA, σκέψη 351, και την παρατιθέμενη νομολογία).
- 176 Η νομολογία αυτή δεν έρχεται σε αντίθεση με το σημείο 5, στοιχείο β', των κατευθυντηρίων γραμμών, κατά το οποίο πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η πραγματική ικανότητα μιας επιχειρήσεως να επωμισθεί το βάρος ενός προστίμου. Συγκεκριμένα, η ικανότητα αυτή εξετάζεται υπό τις «συγκεκριμένες κοινωνικές συνθήκες», ήτοι με βάση τις συνέπειες που θα έχει η πληρωμή του προστίμου, μεταξύ άλλων για την αύξηση της ανεργίας ή τις επιπτώσεις στους οικονομικούς κλάδους τους οποίους αφορά η παραγωγή της οικείας επιχειρήσεως (απόφαση Tokai Carbon κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 126, σκέψη 371). Μολονότι η προσφεύγουσα πληροφόρησε την Επιτροπή για την οικονομική της κατάσταση κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία, δεν επικαλέστηκε το σημείο 5, στοιχείο β', των κατευθυντηρίων γραμμών και δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο ικανό να παράσχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να εκτιμήσει τις εν λόγω «συγκεκριμένες κοινωνικές συνθήκες».
- 177 Εξάλλου, το κοινοτικό δίκαιο δεν απαγορεύει αυτό καθ' εαυτό το μέτρο κοινοτικής αρχής που οδηγεί σε πτώχευση ή εκκαθάριση συγκεκριμένης επιχειρήσεως (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 15ης Ιανουαρίου 1986, 52/84, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 1986, σ. 89, σκέψη 14, και της 2ας Ιουλίου 2002, C-499/99, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλογή 2002, σ. I-6031, σκέψη 38). Συγκεκριμένα, η εκκαθάριση επιχειρήσεως με την υπό εξέταση νομική της μορφή και μεν μπορεί να θίξει τα οικονομικά συμφέροντα των κυριών, των μετόχων ή των

κατόχων μεριδίων, αυτό ωστόσο δεν σημαίνει ότι τα προσωπικά, υλικά και άυλα στοιχεία της επιχειρήσεως χάνουν και αυτά την αξία τους (απόφαση Tokai Carbon κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 126, σκέψη 372).

- 178 Επικουρικώς, διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα δεν απέδειξε την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ, αφενός, της προσβαλλομένης αποφάσεως και της επιβολής του προστίμου και, αφετέρου, της πτώχευσεώς της. Από τη δικογραφία προκύπτει ότι η προσφεύγουσα κηρύχθηκε σε πτώχευση στις 2 Ιουνίου 2003, ήτοι σχεδόν 18 μήνες μετά την ημερομηνία εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως και ένα έτος μετά τη συμφωνία την οποία συνήψε με την Επιτροπή, κατά την οποία έπρεπε να καταβάλλει μόνον 50 000 ευρώ κάθε εξάμηνο από την 1η Ιουλίου 2002 (βλ. τη διάταξη Waardals κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 20). Παρά τις σχετικές ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσφεύγουσα δεν παρέσχε διευκρινίσεις ως προς τη φύση της πτώχευσεώς της ούτε ως προς τα άλλα χρέη της τα οποία έπαιξαν ρόλο στην πτώχευση αυτή. Επομένως, δεν αποδείχθηκε ότι το επιβληθέν εν προκειμένω πρόστιμο είχε ως αποτέλεσμα την πτώχευση της προσφεύγουσας.
- 179 Τέλος, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι η Επιτροπή δεσμεύθηκε να μειώσει το πρόστιμο, λαμβανομένης υπόψη της οικονομικής της καταστάσεως. Η Επιτροπή δήλωσε με το έγγραφο της 31ης Ιανουαρίου 2001 ότι θα ελάμβανε υπόψη τους ετήσιους λογαριασμούς της προσφεύγουσας για το έτος 2000, προκειμένου να καθορίσει την ατομική της ευθύνη. Τούτο ουδόλως εκφράζει δέσμευση, υπό την έννοια που προβάλλει η προσφεύγουσα, αλλά μάλλον την πρόθεση της Επιτροπής να χρησιμοποιήσει τους ετήσιους λογαριασμούς της για να καθορίσει το ανώτατο όριο του 10 % που προβλέπει το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17.
- 180 Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, ο τελευταίος λόγος ακυρώσεως της προσφεύγουσας πρέπει να απορριφθεί.
- 181 Συνεπώς, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των αιτημάτων λήψεως μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας και διεξαγωγής αποδείξεων

- 182 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο, στο πλαίσιο της λήψεως μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας και διεξαγωγής αποδείξεων, να κλητεύσει και να εξετάσει μάρτυρες και να επιτρέψει στην προσφεύγουσα την πρόσβαση στην καταρτισθείσα από την Επιτροπή έκθεση της ακροάσεως της 17ης Ιανουαρίου 2001.
- 183 Η Επιτροπή αντιτίθεται στην ως άνω αίτηση.
- 184 Το Πρωτοδικείο φρονεί ότι, δεδομένου ότι στην υπόθεση δεν ανακύπτουν διαφωνίες ως προς την εξέλιξη των πραγματικών περιστατικών, δεν υπάρχει λόγος να δοθεί συνέχεια στο εν λόγω αίτημα.
- 185 Συνεπώς, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 186 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα ηττήθηκε, πρέπει να καταδικασθεί στα δικαστικά έξοδα, περιλαμβανομένων των εξόδων της διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.

- 2) Καταδικάζει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα, περιλαμβανομένων των εξόδων της διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων.

Lindh

García-Valdecasas

Cooke

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 29 Νοεμβρίου 2005.

Ο Γραμματέας

Η Πρόεδρος

E. Coulon

P. Lindh

Περιεχόμενα

Πραγματικά περιστατικά	II - 5067
Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων	II - 5074
Σκεπτικό	II - 5076
1. Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από σφάλματα εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων κατά την εφαρμογή του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17	II - 5076
Επί του πρώτου σκέλους, αφορώντος τη διάρκεια της συμμετοχής της προσφεύγουσας στην παράβαση και την αποχώρησή της από τη σύμπραξη ..	II - 5077
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 5077
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 5080
Επί του δευτέρου σκέλους, το οποίο αφορά τα σφάλματα εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων ως προς την προσφεύγουσα και τον ρόλο της στη σύμπραξη	II - 5083
Επί της πρώτης αιτιάσεως, η οποία αφορά την εξέλιξη της καταστάσεως της προσφεύγουσας αφότου άρχισαν οι έλεγχοι	II - 5084
— Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 5084
— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 5085
Επί της δεύτερης αιτιάσεως, η οποία αφορά την επιρροή της προσφεύγουσας στη σχετική αγορά	II - 5086
— Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 5086
— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 5088
Επί της τρίτης αιτιάσεως, η οποία αφορά το ότι η προσφεύγουσα δεν προέτρεψε άλλες επιχειρήσεις να διαπράξουν την παράβαση	II - 5090
— Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 5090
— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 5093

Επί της τέταρτης αιτιάσεως, αντλούμενης από το ότι η προσφεύγουσα δεν υπήρξε πλήρες μέλος της συμπράξεως	II - 5094
— Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 5094
— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 5097
Επί της πέμπτης αιτιάσεως, αντλούμενης από το ότι η προσφεύγουσα έπαυσε αμέσως την παράβαση	II - 5100
— Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 5100
— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 5101
2. Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από εσφαλμένο υπολογισμό του προστίμου και από παραβίαση των γενικών αρχών	II - 5102
Επί του πρώτου σκέλους, το οποίο αφορά τη σοβαρότητα της παραβάσεως και τη διαφοροποιημένη μεταχείριση	II - 5103
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 5103
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 5105
Επί του δευτέρου σκέλους, το οποίο αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως	II - 5107
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 5107
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 5107
Επί του τρίτου σκέλους, το οποίο αφορά την εσφαλμένη εφαρμογή των συνεπειών των επιβαρυντικών περιστάσεων και τη μη συνεκτίμηση ελαφρυντικών περιστάσεων	II - 5108
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 5108
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 5110
Επί του τετάρτου σκέλους, το οποίο αφορά την εσφαλμένη εφαρμογή της ανακοινώσεως περί συνεργασίας	II - 5114
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 5114
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 5115
	II - 5135

Επί του πέμπτου σκέλους, αντλούμενου από την παραβίαση των αρχών της ίσης μεταχείρισεως και της αναλογικότητας	II - 5117
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 5117
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 5119
Επί του έκτου σκέλους, το οποίο αφορά το ανώφελο της επαυξήσεως του αποτρεπτικού αποτελέσματος και την αδυναμία πληρωμής του προστίμου ...	II - 5126
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 5126
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 5128
Επί των αιτημάτων λήψεως μέτρων οργάνωσης της διαδικασίας και διεξαγωγής αποδείξεων	II - 5132
Επί των δικαστικών εξόδων	II - 5132